

Βρυξέλλες, 11 Δεκεμβρίου 2019
(OR. en)

15051/19

CLIMA 327
ENV 1005
ENER 538
TRANS 580
SUSTDEV 175
AGRI 608
ECOFIN 1141
COMPET 796
IND 306
MI 844

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	11 Δεκεμβρίου 2019
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2019) 640 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2019) 640 final.

σνημμ.: COM(2019) 640 final

Βρυξέλλες, 11.12.2019
COM(2019) 640 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ — ΜΙΑ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΤΑΙ ΣΕ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει μια Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και τους πολίτες της. Ανανεώνει τη δέσμευση της Επιτροπής για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των προκλήσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον, η οποία αποτελεί καθήκον υψίστης σημασίας για τη γενιά μας. Χρόνο με τον χρόνο, η ατμόσφαιρα θερμαίνεται και το κλίμα αλλάζει. Από τα οκτώ εκατομμύρια είδη του πλανήτη, το ένα εκατομμύριο κινδυνεύει με εξαφάνιση. Τα δάση και οι ωκεανοί ρυπαίνονται και καταστρέφονται¹.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις. Πρόκειται για μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική που αποσκοπεί **στον μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που διαθέτει μια οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων**, στην οποία **ως το 2050 έχουν μηδενιστεί οι καθαρές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και όπου η οικονομική ανάπτυξη έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων.**

Αποσκοπεί επίσης στην **προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της ΕΕ, καθώς και στην προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.** Ταυτόχρονα, η μετάβαση αυτή πρέπει να είναι **δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς.** Πρέπει να δίνει προτεραιότητα στον άνθρωπο και να μεριμνά για τις περιφέρειες, τους κλάδους και τους εργαζομένους που θα έρθουν αντιμέτωποι με τις μεγαλύτερες προκλήσεις. Δεδομένου ότι θα επιφέρει ουσιώδεις αλλαγές, η ενεργός συμμετοχή του κοινού και η εμπιστοσύνη στη μετάβαση είναι ύψιστης σημασίας για την αποτελεσματικότητα και την αποδοχή των πολιτικών. Χρειάζεται ένα νέο σύμφωνο ώστε οι πολίτες, σε όλη τους την πολυμορφία, να ενώσουν τις δυνάμεις τους με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, με την κοινωνία των πολιτών και τη βιομηχανία, σε στενή συνεργασία με τα θεσμικά και συμβουλευτικά όργανα της ΕΕ.

Η ΕΕ έχει τη συλλογική ικανότητα να μετασχηματίσει την οικονομία και την κοινωνία της για να τη θέσει σε πιο βιώσιμη πορεία. Μπορεί να αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματα που διαθέτει ως παγκόσμιος πρωτοπόρος στα μέτρα για το κλίμα και το περιβάλλον, στην προστασία των καταναλωτών και στα δικαιώματα των εργαζομένων. Η επίτευξη πρόσθετων μειώσεων των εκπομπών ρύπων αποτελεί πρόκληση. Θα απαιτηθούν τεράστιες δημόσιες επενδύσεις και αυξημένες προσπάθειες για να διοχετευθούν ιδιωτικά κεφάλαια σε δράσεις για το κλίμα και το περιβάλλον και για να αποφευχθεί ο εγκλωβισμός σε μη βιώσιμες πρακτικές. Η ΕΕ πρέπει να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στον συντονισμό των διεθνών προσπαθειών για την οικοδόμηση ενός συνεκτικού χρηματοπιστωτικού συστήματος που θα στηρίζει βιώσιμες λύσεις. Πρόκειται για μια αρχική επένδυση, η οποία αποτελεί επίσης **ευκαιρία ώστε η Ευρώπη να τεθεί σε μια νέα σταθερή πορεία βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς.** Η

¹ Πηγές: i) Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC): Ειδική έκθεση σχετικά με τις επιπτώσεις της υπερθέρμανσης του πλανήτη κατά 1,5 °C· ii) Διακυβερνητική πλατφόρμα επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων (IPBES): Έκθεση συνολικής αξιολόγησης για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων του 2019· iii) Διεθνής Επιτροπή Φυσικών Πόρων: Προοπτικές για τους πόρους σε παγκόσμιο επίπεδο 2019: Φυσικοί πόροι για το μέλλον που θέλουμε· iv) Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος: Το ευρωπαϊκό περιβάλλον — Κατάσταση και προοπτικές 2020: γνώση για τη μετάβαση σε μια βιώσιμη Ευρώπη

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα επιταχύνει και θα στηρίζει τη μετάβαση που απαιτείται σε όλους τους τομείς.

Η περιβαλλοντική φιλοδοξία της Πράσινης Συμφωνίας δεν μπορεί να επιτευχθεί εάν η Ευρώπη δράσει μόνη της. Οι αιτίες της κλιματικής αλλαγής και της απώλειας της βιοποικιλότητας είναι παγκόσμιες και δεν τις περιορίζουν τα εθνικά σύνορα. Η ΕΕ μπορεί να χρησιμοποιήσει την επιρροή, την εμπειρογνωσία και τους οικονομικούς της πόρους για να κινητοποιήσει τους γείτονες και τους εταίρους της ώστε να ακολουθήσουν και αυτοί μια βιώσιμη πορεία. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να ηγείται των διεθνών προσπαθειών και επιθυμεί να χτίσει συμμαχίες με όσους συμμερίζονται τις απόψεις της. Επίσης, αναγνωρίζει την ανάγκη να διατηρηθεί η ασφάλεια του εφοδιασμού και η ανταγωνιστικότητά της, ακόμη και αν οι άλλοι διστάζουν να δράσουν.

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει έναν **αρχικό χάρτη πορείας των βασικών πολιτικών και μέτρων που απαιτούνται για την επίτευξη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας**. Ο χάρτης πορείας θα επικαιροποιείται καθώς εξελίσσονται οι ανάγκες και διαμορφώνονται οι πολιτικές απαντήσεις. Όλες οι δράσεις και οι πολιτικές της ΕΕ θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Οι προκλήσεις είναι σύνθετες και αλληλένδετες. Η πολιτική απάντηση πρέπει να είναι τολμηρή και ολοκληρωμένη και να επιδιώκει τη μεγιστοποίηση των οφελών για την υγεία, την ποιότητα ζωής, την ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα. Θα απαιτηθεί εντατικός συντονισμός για να αξιοποιηθούν οι δυνατές συνέργειες σε όλους τους τομείς πολιτικής².

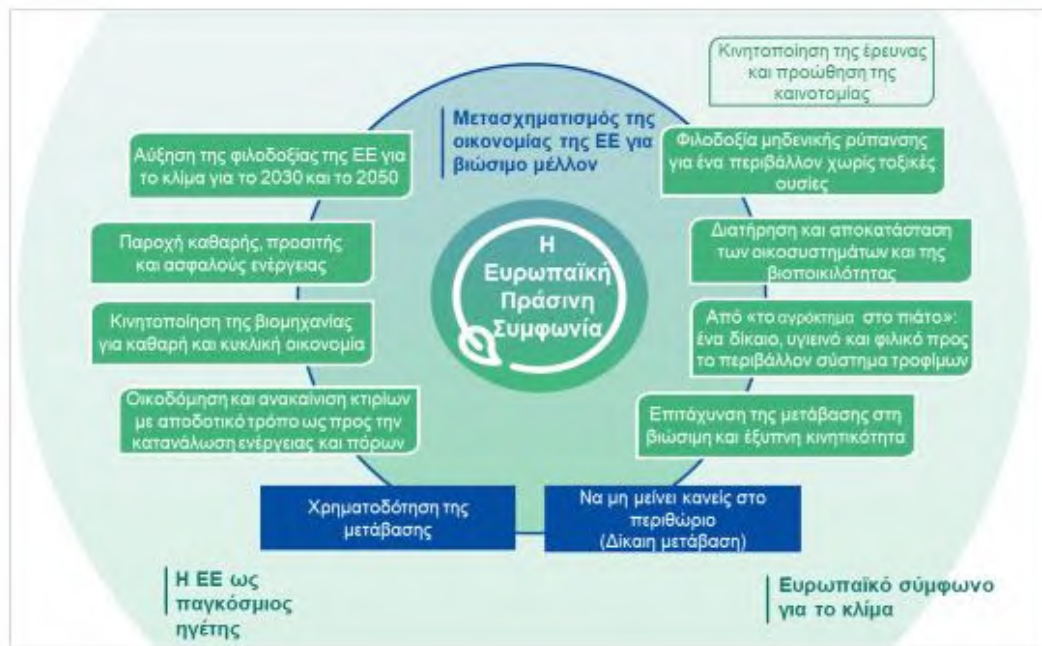
Η Πράσινη Συμφωνία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής της παρούσας Επιτροπής για την υλοποίηση του Θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης³, καθώς και των άλλων προτεραιοτήτων, τις οποίες ανακοίνωσε η πρόεδρος von der Leyen στις πολιτικές κατευθύνσεις της⁴. Στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας, η Επιτροπή θα επανεστιάσει τη διαδικασία μακροοικονομικού συντονισμού στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για να ενσωματώσει τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, να θέσει τη βιωσιμότητα και την ευημερία των πολιτών στο επίκεντρο της οικονομικής πολιτικής και τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης στο επίκεντρο της χάραξης πολιτικής και της δράσης της ΕΕ.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται τα διάφορα στοιχεία της Πράσινης Συμφωνίας.

² Σύμφωνα με τα πορίσματα της έκθεσης «Το Ευρωπαϊκό περιβάλλον - Κατάσταση και προοπτικές το 2020: γνώση για τη μετάβαση σε μια βιώσιμη Ευρώπη» (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος)

³ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

⁴ Βλ. τις Πολιτικές κατευθύνσεις της εκλεγείσας προέδρου Ursula von der Leyen: [Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή \(2019-2024\) — «Μια Ένωση που επιδιώκει περισσότερα: Το πρόγραμμά μου για την Ευρώπη»](#).



Πίνακας 1: Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

2. ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΕΝΑ ΒΙΩΣΙΜΟ ΜΕΛΛΟΝ

2.1. Σχεδιασμός μιας δέσμης πολιτικών που επιφέρουν βαθύ μετασχηματισμό

Για να υλοποιηθεί η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, είναι αναγκαίο να επανεξεταστούν οι πολιτικές για τον εφοδιασμό με καθαρή ενέργεια όλης της οικονομίας, για τη βιομηχανία, την παραγωγή και την κατανάλωση, τις υποδομές μεγάλης κλίμακας, τις μεταφορές, τα τρόφιμα και τη γεωργία, τις κατασκευές, τη φορολογία και τις κοινωνικές παροχές. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, είναι απαραίτητο να αυξηθεί η αξία που αποδίδεται στην προστασία και την αποκατάσταση των φυσικών οικοσυστημάτων, στη βιώσιμη χρήση των πόρων και στη βελτίωση της ανθρώπινης υγείας. Εκεί είναι που ο μετασχηματισμός είναι πιο αναγκαίος και που μπορεί να προσφέρει μεγαλύτερα οφέλη για την οικονομία, την κοινωνία και το φυσικό περιβάλλον της ΕΕ. Η ΕΕ θα πρέπει επίσης να προωθήσει και να επενδύσει στον αναγκαίο ψηφιακό μετασχηματισμό και σε ψηφιακά εργαλεία, καθώς αποτελούν σημαντικούς μοχλούς αλλαγών.

Αν και όλοι αυτοί οι τομείς δράσης είναι στενά αλληλένδετοι και αλληλοενισχυόμενοι, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή όπου υπάρχουν δυνητικοί συμψηφισμοί μεταξύ οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων. Η Πράσινη Συμφωνία θα κάνει συνεπή χρήση όλων των μοχλών πολιτικής: της ρύθμισης και της τυποποίησης, των επενδύσεων και της καινοτομίας, των εθνικών μεταρρυθμίσεων, του διαλόγου με τους κοινωνικούς εταίρους και της διεθνούς συνεργασίας. Η δράση θα καθοδηγείται από τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ώστε να διασφαλιστεί ότι κανείς δεν μένει στο περιθώριο.

Από μόνα τους, τα νέα μέτρα δεν επαρκούν για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Πέραν της δρομολόγησης νέων πρωτοβουλιών, η

Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για να εντείνει τις ενωσιακές προσπάθειες για τη διασφάλιση της επιβολής και της αποτελεσματικής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας και των συναφών με την Πράσινη Συμφωνία πολιτικών.

2.1.1. Αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα για το 2030 και το 2050

Η Επιτροπή έχει ήδη παρουσιάσει ένα σαφές όραμα για τον τρόπο επίτευξης της κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050⁵. Το όραμα αυτό θα πρέπει να αποτελέσει τη βάση για τη μακροπρόθεσμη στρατηγική, την οποία η ΕΕ θα υποβάλει στη σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, στις αρχές του 2020. Για να καθοριστούν σαφώς οι όροι μιας αποτελεσματικής και δίκαιης μετάβασης, να εξασφαλιστεί προβλεψιμότητα για τους επενδυτές και να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση είναι μη αναστρέψιμη, **η Επιτροπή θα προτείνει τον πρώτο ευρωπαϊκό «νόμο για το κλίμα» έως τα τέλη Μαρτίου 2020.** Έτσι θα κατοχυρωθεί νομοθετικά ο στόχος της κλιματικής ουδετερότητας ως το 2050. Ο νόμος για το κλίμα θα διασφαλίζει, επίσης, τη συμβολή όλων των πολιτικών της ΕΕ και τη συνεισφορά όλων των τομέων στην επίτευξη του στόχου της κλιματικής ουδετερότητας.

Η ΕΕ έχει ήδη αρχίσει να εκσυγχρονίζει και να **μετασχηματίζει την οικονομία αποσκοπώντας στην κλιματική ουδετερότητα**. Μεταξύ του 1990 και του 2018 μείωσε τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 23 %, ενώ η οικονομία σημείωσε ανάπτυξη κατά 61 %. Ωστόσο, με τις τρέχουσες πολιτικές, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου θα μειωθούν μόνο κατά 60 % έως το 2050. Πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά, αρχής γενομένης από μια πιο φιλόδοξη δράση για το κλίμα την επόμενη δεκαετία.

Έως το καλοκαίρι του 2020, η Επιτροπή θα παρουσιάσει ένα σχέδιο, του οποίου οι επιπτώσεις θα έχουν εκτιμηθεί, **σχετικά με την αύξηση του ενωσιακού στόχου μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ως το 2030, τουλάχιστον στο 50 % με 55 % σε σύγκριση με το 1990, με υπεύθυνο τρόπο.** Για να επιτευχθούν αυτές οι πρόσθετες μειώσεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, η Επιτροπή, έως τον Ιούνιο του 2021, θα επανεξετάσει και, όπου χρειάζεται, θα προτείνει την αναθεώρηση όλων των συναφών μέσων πολιτικής που σχετίζονται με το κλίμα. Σε αυτά συγκαταλέγεται το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών⁶, συμπεριλαμβανομένης της πιθανής επέκτασης της ευρωπαϊκής εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών σε νέους τομείς, οι στόχοι των κρατών μελών για τη μείωση των εκπομπών σε τομείς εκτός του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών⁷, καθώς και ο κανονισμός σχετικά με τη χρήση γης, την αλλαγή χρήσης γης και τη δασοπονία⁸. Η Επιτροπή θα προτείνει να τροποποιηθεί ο νόμος για το κλίμα, έτσι ώστε να επικαιροποιηθεί αναλόγως.

⁵ Καθαρός πλανήτης για όλους — Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία COM(2018) 773.

⁶ Ενοποιημένη έκδοση της οδηγίας 2003/87/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Ένωσης και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/EK του Συμβουλίου

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/842 σχετικά με τις δεσμευτικές ετήσιες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα κράτη μέλη από το 2021 έως το 2030, στο πλαίσιο της συμβολής στη δράση για το κλίμα για την τήρηση των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη συμφωνία του Παρισιού και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013

⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/841 σχετικά με τη συμπερίληψη των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και των απορροφήσεων από δραστηριότητες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας στο πλαίσιο για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, καθώς και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 525/2013 και της απόφασης (ΕΕ) αριθ. 529/2013/ΕΕ

Αυτές οι μεταρρυθμίσεις πολιτικής θα συμβάλουν στη διασφάλιση της αποτελεσματικής τιμολόγησης του άνθρακα σε ολόκληρη την οικονομία. Έτσι θα ενθαρρυνθούν αλλαγές της καταναλωτικής και επιχειρηματικής συμπεριφοράς και θα διευκολυνθεί η αύξηση των βιώσιμων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Τα διάφορα μέσα τιμολόγησης πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται και από κοινού να παρέχουν ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής. Αποφασιστικής σημασίας είναι, επίσης, η ευθυγράμμιση της φορολογίας με τους στόχους για το κλίμα. Η Επιτροπή θα προτείνει την αναθεώρηση της οδηγίας για τη φορολογία της ενέργειας⁹ με εστίαση στα περιβαλλοντικά ζητήματα, και θα προτείνει να γίνει χρήση των διατάξεων των Συνθηκών που δίνουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να εγκρίνουν προτάσεις στον τομέα αυτό μέσω της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας με ειδική πλειοψηφία και όχι με ομοφωνία.

Εφόσον πολλοί διεθνείς εταίροι δεν διαθέτουν την ίδια φιλοδοξία με την ΕΕ, υπάρχει κίνδυνος διαρροής άνθρακα, είτε λόγω της μεταφοράς της παραγωγής από την ΕΕ σε άλλες χώρες που έχουν λιγότερο φιλόδοξους στόχους μείωσης των εκπομπών, είτε επειδή τα προϊόντα της ΕΕ αντικαθίστανται από εισαγωγές υψηλότερης έντασης άνθρακα. Εάν αυτός ο κίνδυνος πραγματωθεί, οι παγκόσμιες εκπομπές δεν θα μειωθούν, με αποτέλεσμα να ματαιωθούν οι προσπάθειες της ΕΕ και των βιομηχανιών της για την εκπλήρωση των παγκόσμιων κλιματικών στόχων της συμφωνίας του Παρισιού.

Εάν σε παγκόσμιο επίπεδο εξακολουθήσουν να υφίστανται διαφορετικά επίπεδα φιλοδοξίας ενώ η ΕΕ αυξάνει τη φιλοδοξία της για το κλίμα, **η Επιτροπή θα προτείνει έναν μηχανισμό συνοριακής προσαρμογής άνθρακα για επιλεγμένους τομείς, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος διαρροής άνθρακα.** Έτσι θα διασφαλιστεί ότι οι τιμές των εισαγωγών αντανακλούν ακριβέστερα την περιεκτικότητά τους σε άνθρακα. Το μέτρο αυτό θα σχεδιαστεί έτσι ώστε να συνάδει με τους κανόνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και τις άλλες διεθνείς υποχρεώσεις της ΕΕ. Θα αποτελέσει εναλλακτική λύση στα μέτρα¹⁰ αντιμετώπισης του κινδύνου διαρροής άνθρακα που προβλέπονται στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ.

Η Επιτροπή θα εγκρίνει μια νέα, πιο φιλόδοξη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, καθώς η κλιματική αλλαγή θα εξακολουθήσει να ασκεί σημαντική πίεση στην Ευρώπη παρά τις προσπάθειες μετριασμού. Η ενίσχυση των προσπαθειών για θωράκιση έναντι του κλίματος, την οικοδόμηση ανθεκτικότητας, την πρόληψη και την ετοιμότητα είναι καίριας σημασίας. Οι εργασίες κλιματικής προσαρμογής, συμπεριλαμβανομένων των λύσεων που βασίζονται στη φύση, θα πρέπει να εξακολουθήσουν να επηρεάζουν τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί σε όλη την ΕΕ η πρόσβαση των επενδυτών, των ασφαλιστικών εταιρειών, των επιχειρήσεων, των πόλεων και των πολιτών στα δεδομένα και η δυνατότητά τους να αναπτύσσουν μέσα για την ενσωμάτωση της κλιματικής αλλαγής στις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου που εφαρμόζουν.

2.1.2. Εφοδιασμός με καθαρή, προσιτή και ασφαλή ενέργεια

Η περαιτέρω απανθρακοποίηση του ενεργειακού συστήματος είναι κρίσιμης σημασίας για την επίτευξη των κλιματικών στόχων για το 2030 και το 2050. Η

⁹ Οδηγία 2003/96/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας

¹⁰ Όπως η δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής ή η αποζημίωση για την αύξηση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας

παραγωγή και η χρήση ενέργειας στο σύνολο των τομέων της οικονομίας αντιπροσωπεύουν πάνω από το 75 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση. Πρέπει να αναπτυχθεί ένας ενεργειακός τομέας που να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, σε συνδυασμό με την ταχεία σταδιακή κατάργηση του άνθρακα και την απανθρακοποίηση του αερίου. Ταυτόχρονα, ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ πρέπει να είναι ασφαλής και οικονομικά προσιτός για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις. Για τον σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι η ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας είναι πλήρως ολοκληρωμένη, διασυνδεδεμένη και ψηφιοποιημένη, ενώ παράλληλα τηρεί την τεχνολογική ουδετερότητα.

Τα κράτη μέλη θα υποβάλουν τα αναθεωρημένα τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα έως το τέλος του 2019. Σύμφωνα με τον κανονισμό για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα¹¹, τα σχέδια αυτά θα πρέπει να καθορίζουν φιλοδοξίες εθνικές συνεισφορές στους στόχους σε επίπεδο ΕΕ. Η Επιτροπή θα αξιολογεί τη φιλοδοξία των σχεδίων και την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων, εάν το επίπεδο φιλοδοξίας δεν είναι επαρκές. Με τον τρόπο αυτό θα τροφοδοτείται η διαδικασία αύξησης της φιλοδοξίας για το κλίμα για το 2030, για την οποία η Επιτροπή θα επανεξετάσει τη σχετική ενεργειακή νομοθεσία και θα προτείνει την αναθεώρησή της όπου χρειάζεται, έως τον Ιούνιο του 2021. Το 2023, στην επικαιροποίηση των εθνικών τους σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποτυπώνουν τη νέα φιλοδοξία για το κλίμα. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει τη σχολαστική εφαρμογή όλης της σχετικής νομοθεσίας.

Η μετάβαση στην καθαρή ενέργεια θα πρέπει να εμπλέκει και να ωφελεί τους καταναλωτές. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο. Καθοριστικής σημασίας θα είναι η υπεράκτια παραγωγή αιολικής ενέργειας, με αξιοποίηση της περιφερειακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Η έξυπνη ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ενεργειακής απόδοσης και άλλων βιώσιμων λύσεων σε όλους τους τομείς θα συμβάλει στην απανθρακοποίηση με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Η ταχεία μείωση του κόστους των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε συνδυασμό με τον βελτιωμένο σχεδιασμό των υποστηρικτικών πολιτικών, έχει ήδη μειώσει τον αντίκτυπο της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στους λογαριασμούς ενέργειας των νοικοκυριών. Έως τα μέσα του 2020, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μέτρα που θα συμβάλλουν στην επίτευξη της έξυπνης ενσωμάτωσης. Παράλληλα, η απανθρακοποίηση του τομέα του φυσικού αερίου θα διευκολυνθεί και μέσω της αυξημένης στήριξης για την ανάπτυξη απανθρακοποιημένων αερίων, μέσω ενός μακρόπνοου σχεδιασμού για μια ανταγωνιστική αγορά απανθρακοποιημένου φυσικού αερίου, καθώς και μέσω της αντιμετώπισης του ζητήματος των εκπομπών μεθανίου που σχετίζονται με την ενέργεια.

Πρέπει να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος ενεργειακής φτώχειας για τα νοικοκυριά που δεν διαθέτουν την οικονομική δυνατότητα για βασικές ενεργειακές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν ένα βασικό βιοτικό επίπεδο. Αποτελεσματικά προγράμματα, όπως συστήματα χρηματοδότησης των νοικοκυριών για την ανακαίνιση κατοικιών, μπορούν να μειώσουν τους λογαριασμούς ενέργειας και να βοηθήσουν το περιβάλλον. Το 2020, η Επιτροπή θα καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές για να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας.

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα

Η μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα απαιτεί και έξυπνες υποδομές. Η ενίσχυση της διασυνοριακής και της περιφερειακής συνεργασίας θα συμβάλει στην επίτευξη των οφελών της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια σε προσιτές τιμές. Το κανονιστικό πλαίσιο για τις ενεργειακές υποδομές, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού ΔΕΔ-E¹², θα πρέπει να αναθεωρηθεί για να διασφαλιστεί η συνοχή με τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας. Το εν λόγω πλαίσιο θα πρέπει να προωθή την διάδοση καινοτόμων τεχνολογιών και υποδομών, όπως τα ευφυή δίκτυα, τα δίκτυα υδρογόνου ή η δέσμευση, αποθήκευση και χρήση άνθρακα και η αποθήκευση ενέργειας, και να καθιστά δυνατή την ενοποίηση του τομέα. Θα απαιτηθεί η αναβάθμιση ορισμένων υφιστάμενων υποδομών και περιουσιακών στοιχείων ώστε να παραμείνουν κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό και κλιματικά ανθεκτικά.

2.1.3. Κινητοποίηση της βιομηχανίας για μια καθαρή και κυκλική οικονομία

Για την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης και κυκλικής οικονομίας, είναι αναγκαία η πλήρης κινητοποίηση της βιομηχανίας. Χρειάζονται 25 χρόνια —μία γενιά— για τον μετασχηματισμό ενός βιομηχανικού κλάδου και όλων των αλυσίδων αξίας. Για να είμαστε έτοιμοι το 2050, πρέπει να ληφθούν αποφάσεις και μέτρα εντός της επόμενης πενταετίας.

Από το 1970 έως το 2017, η ετήσια εξόρυξη υλικών σε παγκόσμιο επίπεδο τριπλασιάστηκε και εξακολουθεί να αυξάνεται¹³, συνιστώντας μείζονα παγκόσμιο κίνδυνο. Περίπου το ήμισυ των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και πάνω από το 90 % της απώλειας βιοποικιλότητας και της καταπόνησης των υδάτινων πόρων οφείλονται στην εξόρυξη πόρων και στη μεταποίηση υλικών, καυσίμων και τροφίμων. Η βιομηχανία της ΕΕ έχει αρχίσει να αλλάζει, αλλά εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει το 20 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ. Παραμένει υπερβολικά «γραμμική», και εξαρτημένη από την παροχή νέων υλικών που εξορυσσονται, πωλούνται και μεταποιούνται σε αγαθά και, στο τέλος απορρίπτονται ως απόβλητα ή εκπομπές. Μόνο το 12 % των υλικών που χρησιμοποιεί προέρχεται από ανακύκλωση¹⁴.

Η μετάβαση αποτελεί ευκαιρία για να διευρυνθεί η βιώσιμη οικονομική δραστηριότητα που διαθέτει υψηλή ένταση εργασίας. Οι παγκόσμιες αγορές παρουσιάζουν σημαντικές προοπτικές για τις τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών και τα βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες. Ομοίως, η κυκλική οικονομία παρέχει σημαντικές προοπτικές για νέες δραστηριότητες και θέσεις εργασίας. Ωστόσο, ο μετασχηματισμός πραγματοποιείται με πολύ αργούς ρυθμούς και η πρόοδος δεν είναι ούτε ευρεία ούτε ομοιόμορφη. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα στηρίζει και θα επιταχύνει τη μετάβαση της βιομηχανίας της ΕΕ σε ένα βιώσιμο μοντέλο ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς.

Τον Μάρτιο του 2020, η Επιτροπή θα εγκρίνει μια ενωσιακή στρατηγική για τη βιομηχανία, για να αντιμετωπίσει τη διττή πρόκληση του πράσινου και του ψηφιακού μετασχηματισμού. Η Ευρώπη πρέπει να αξιοποιήσει το δυναμικό του ψηφιακού μετασχηματισμού, ο οποίος αποτελεί βασικό καταλύτη για την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας. Από κοινού με τη βιομηχανική στρατηγική, **ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία** θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας της ΕΕ και θα αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που προσφέρει η κυκλική οικονομία τόσο σε εγχώριο όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Βασικός στόχος του νέου πλαισίου πολιτικής θα

¹² Κανονισμός για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας (ΔΕΔ-E)

¹³ [Προοπτικές για τους πόρους σε παγκόσμιο επίπεδο 2019](#): Φυσικοί πόροι για το μέλλον που θέλουμε: Διεθνής Επιτροπή Φυσικών Πόρων.

¹⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=cei_srm030&plugin=1

είναι να δώσει ώθηση στην ανάπτυξη πρωτοπόρων αγορών για κλιματικά ουδέτερα και κυκλικά προϊόντα, εντός και εκτός της ΕΕ.

Οι ενεργοβόρες βιομηχανίες όπως η χαλυβουργία, η χημική βιομηχανία και η τσιμεντοβιομηχανία είναι απαραίτητες για την ευρωπαϊκή οικονομία, καθώς εφοδιάζουν διάφορες καίριες αλυσίδες αξίας. Η απανθρακοποίηση του εν λόγω τομέα και ο εκσυγχρονισμός του είναι ουσιαστικής σημασίας. Οι συστάσεις που δημοσίευσε η ομάδα υψηλού επιπέδου για τις ενεργοβόρες βιομηχανίες καταδεικνύουν τη δέσμευση του κλάδου για την επίτευξη των στόχων αυτών¹⁵.

Το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία θα περιλαμβάνει μια πολιτική «βιώσιμων προϊόντων» για τη στήριξη του κυκλικού σχεδιασμού όλων των προϊόντων βάσει κοινής μεθοδολογίας και αρχών. Θα δίνει προτεραιότητα στη μείωση και την επανάχρηση των υλικών πριν από την ανακύκλωσή τους. Θα προάγει νέα επιχειρηματικά μοντέλα και θα ορίζει ελάχιστες απαιτήσεις για την πρόληψη της διάθεσης στην αγορά της ΕΕ επιβλαβών για το περιβάλλον προϊόντων. Επίσης θα ενισχύει τη διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού.

Ενώ η μετάβαση όλων των κλάδων θα καθοδηγείται από το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, **η δράση θα εστιάζει ιδίως σε κλάδους με υψηλή ένταση πόρων όπως τα υφάσματα, οι κατασκευές, τα ηλεκτρονικά και τα πλαστικά.** Η Επιτροπή θα δώσει συνέχεια στη στρατηγική του 2018 για τα πλαστικά, εστιάζοντας, μεταξύ άλλων, σε μέτρα για την αντιμετώπιση των μικροπλαστικών που προστίθενται σκόπιμα και της ακούσιας απελευθέρωσης πλαστικών, π.χ. από τα υφάσματα και τη φθορά των ελαστικών. Η Επιτροπή θα αναπτύξει απαιτήσεις ώστε να εξασφαλιστεί ότι έως το 2030 όλες οι συσκευασίες στην αγορά της ΕΕ θα είναι επαναχρησιμοποιήσιμες ή ανακυκλώσιμες με οικονομικά βιώσιμο τρόπο, θα εκπονήσει ένα κανονιστικό πλαίσιο για τα βιοαποδομήσιμα πλαστικά και τα πλαστικά βιολογικής προέλευσης και θα εφαρμόσει μέτρα για τα πλαστικά μίας χρήσης.

Το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία θα περιλαμβάνει επίσης **μέτρα που θα ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να προσφέρουν και θα δίνουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν επαναχρησιμοποιήσιμα, ανθεκτικά και επισκευάσιμα προϊόντα.** Θα αναλύσει κατά πόσον είναι αναγκαίο να θεσπιστεί ένα «δικαίωμα επισκευής» και θα θέσει περιορισμούς στην τεχνητή απαξίωση των συσκευών, ιδίως των ηλεκτρονικών. Η πολιτική καταναλωτών θα συμβάλει στην ενδυνάμωση των καταναλωτών ώστε να κάνουν συνειδητές επιλογές και να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην οικολογική μετάβαση. Νέα επιχειρηματικά μοντέλα που βασίζονται στη μίσθωση και στον διαμοιρασμό αγαθών και υπηρεσιών θα διαδραματίσουν κάποιον ρόλο, υπό την προϋπόθεση ότι είναι πραγματικά βιώσιμα και οικονομικά προσιτά.

Οι αξιόπιστες, συγκρίσιμες και επαληθεύσιμες πληροφορίες διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο ώστε να μπορούν οι αγοραστές να λαμβάνουν πιο βιώσιμες αποφάσεις, ενώ μειώνουν τον κίνδυνο προβολής ψευδοοικολογικής ταυτότητας. Οι εταιρείες που προβάλλουν «οικολογικούς ισχυρισμούς» θα πρέπει να τους τεκμηριώνουν μέσω τυποποιημένης μεθοδολογίας που επιτρέπει την αξιολόγηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον. Η Επιτροπή θα εντείνει τις κανονιστικές και μη κανονιστικές προσπάθειές της για να αντιμετωπίσει τους ψευδείς οικολογικούς ισχυρισμούς. Μέσω της ψηφιοποίησης μπορεί επίσης να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά των προϊόντων που πωλούνται στην ΕΕ. Για παράδειγμα, ένα ηλεκτρονικό διαβατήριο προϊόντος θα μπορούσε να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_19_6353

προέλευση, τη σύνθεση, τις δυνατότητες επισκευής και αποσυναρμολόγησης ενός προϊόντος και τον χειρισμό του στο τέλος του κύκλου ζωής του. Οι δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, θα πρέπει να δώσουν το παράδειγμα και να διασφαλίσουν τον οικολογικό χαρακτήρα των προμηθειών τους. Η Επιτροπή θα προτείνει περαιτέρω νομοθεσία και καθοδήγηση για οικολογικές δημόσιες προμήθειες.

Μια βιώσιμη πολιτική προϊόντων παρέχει επίσης δυνατότητες για σημαντική μείωση των αποβλήτων. Όταν τα απόβλητα είναι αναπόφευκτα, πρέπει να ανακτάται η οικονομική αξία τους και να αποφεύγονται ή να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και στην κλιματική αλλαγή. Τούτο απαιτεί νέα νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων στόχων και μέτρων για την αντιμετώπιση της υπερσυσκευασίας και της δημιουργίας αποβλήτων. Παράλληλα, οι εταιρείες της ΕΕ αναμένεται να αποκομίσουν οφέλη από τη λειτουργία μιας εύρωστης και ολοκληρωμένης ενιαίας αγοράς δευτερογενών πρώτων υλών και υποπροϊόντων. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται βαθύτερη συνεργασία σε όλες τις αλυσίδες αξίας, όπως ισχύει στην Συμμαχία για την Ανακύκλωση των Πλαστικών. Η Επιτροπή θα εξετάσει τις νομικές απαιτήσεις για την τόνωση της αγοράς δευτερογενών πρώτων υλών μέσω της επιβολής υποχρεωτικής περιεκτικότητας σε ανακυκλωμένο υλικό (π.χ. για τις συσκευασίες, τα οχήματα, τα κατασκευαστικά υλικά και τους συσσωρευτές). Για να καταστεί η διαχείριση των απορριμμάτων απλούστερη για τους πολίτες και να εξασφαλιστούν καθαρότερα δευτερογενή υλικά για τις επιχειρήσεις, η Επιτροπή θα προτείνει και ένα ενωσιακό μοντέλο για τη χωριστή αποκομιδή των απορριμμάτων. Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι η ΕΕ θα πρέπει να παύσει να εξάγει τα απόβλητά της εκτός της ΕΕ και, ως εκ τούτου, θα επανεξετάσει τους κανόνες για τις μεταφορές αποβλήτων και τις παράνομες εξαγωγές.

Η πρόσβαση σε πόρους αποτελεί επίσης στρατηγικό ζήτημα ασφαλείας για τη φιλοδοξία της Ευρώπης να υλοποιήσει την Πράσινη Συμφωνία. Συνεπώς, μία από τις προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση αυτής της μετάβασης είναι η διασφάλιση του εφοδιασμού με βιώσιμες πρώτες ύλες —ιδίως εκείνες τις κρίσιμης σημασίας πρώτες ύλες που είναι απαραίτητες για τις καθαρές τεχνολογίες, τις ψηφιακές, διαστημικές και αμυντικές εφαρμογές— μέσω της διαφοροποίησης του εφοδιασμού τόσο από πρωτογενείς όσο και από δευτερογενείς πηγές.

Η βιομηχανία της ΕΕ χρειάζεται «σκαπανείς στους τομείς του κλίματος και των πόρων», οι οποίοι θα αναπτύξουν τις πρώτες εμπορικές εφαρμογές ρηζικέλευθων τεχνολογιών σε βασικούς βιομηχανικούς τομείς έως το 2030. Στους τομείς προτεραιότητας συγκαταλέγονται το καθαρό υδρογόνο, οι κυψέλες καυσίμου και άλλα εναλλακτικά καύσιμα, η αποθήκευση ενέργειας και η δέσμευση, αποθήκευση και χρήση άνθρακα. Για παράδειγμα, η Επιτροπή θα υποστηρίξει ρηζικέλευθες τεχνολογίες για καθαρό χάλυβα, ώστε να αναπτυχθεί μια διαδικασία παραγωγής χάλυβα μηδενικού άνθρακα έως το 2030 και θα διερευνήσει κατά πόσον μπορεί να αξιοποιηθεί μέρος της χρηματοδότησης που θα ρευστοποιηθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα. Γενικότερα, το Ταμείο Καινοτομίας για το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών της ΕΕ θα συμβάλει στην ανάπτυξη τέτοιων καινοτόμων έργων μεγάλης κλίμακας.

Η προώθηση νέων μορφών συνεργασίας με τη βιομηχανία και επενδύσεων σε στρατηγικές αλυσίδες αξίας είναι αποφασιστικής σημασίας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να υλοποιεί το στρατηγικό σχέδιο δράσης για τους συσσωρευτές και να στηρίζει την Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τους Συσσωρευτές. Εντός του 2020 θα προτείνει νομοθεσία για την ανάπτυξη μιας ασφαλούς, κυκλικής και βιώσιμης αλυσίδας αξίας συσσωρευτών για όλους τους συσσωρευτές, μεταξύ άλλων και για τον εφοδιασμό της αναπτυσσόμενης αγοράς των ηλεκτρικών οχημάτων. Η Επιτροπή θα στηρίζει και άλλες πρωτοβουλίες που

οδηγούν σε συμμαχίες και σε μεγάλης κλίμακας συγκέντρωση πόρων, για παράδειγμα υπό τη μορφή σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, στο πλαίσιο των οποίων χρονικά δεσμευτικές κρατικές ενισχύσεις συμβάλλουν στην οικοδόμηση νέων καινοτόμων αλυσίδων αξίας.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας της Πράσινης Συμφωνίας σε πολλούς και διάφορους τομείς. Η Επιτροπή θα διερευνήσει μέτρα ώστε οι ψηφιακές τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τα δίκτυα 5ης γενιάς, η υπολογιστική νέφους, η υπολογιστική αιχμής και το διαδίκτυο των πραγμάτων, να μπορούν να επιταχύνουν και να μεγιστοποιήσουν τον αντίκτυπο των πολιτικών για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος. Η ψηφιοποίηση προσφέρει επίσης νέες ευκαιρίες για την παρακολούθηση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας και των υδάτων από απόσταση ή για την παρακολούθηση και τη βελτιστοποίηση του τρόπου χρήσης της ενέργειας και των φυσικών πόρων. Ταυτόχρονα, η Ευρώπη χρειάζεται έναν ψηφιακό τομέα που θα θέτει τη βιωσιμότητα στο επίκεντρο. Η Επιτροπή θα εξετάσει και μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και των επιδόσεων από την άποψη της κυκλικής οικονομίας του ίδιου του ψηφιακού τομέα, από τα ευρυζωνικά δίκτυα έως τα κέντρα δεδομένων και τις συσκευές ΤΠΕ. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσον απαιτούνται μεγαλύτερη διαφάνεια ως προς τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των υπηρεσιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας και αυστηρότερα μέτρα κατά την ανάπτυξη νέων δικτύων, καθώς και τα οφέλη της στήριξης συστημάτων επιστροφής ώστε οι καταναλωτές να έχουν κίνητρο να επιστρέφουν τις συσκευές που δεν θέλουν πια, όπως κινητά τηλέφωνα, ταμπλέτες και φορτιστές.

2.1.4. Οικοδόμηση και ανακαίνιση κτιρίων με αποδοτικό τρόπο ως προς την κατανάλωση ενέργειας και πόρων

Η κατασκευή, η χρήση και η ανακαίνιση των κτιρίων απαιτούν σημαντικές ποσότητες ενεργειακών και ορυκτών πόρων (π.χ. άμμου, σκύρων, τσιμέντου). Τα κτίρια αντιπροσωπεύουν επίσης το 40 % της ενέργειας που καταναλώνεται. Σήμερα, το ετήσιο ποσοστό ανακαίνισης του κτιριακού αποθέματος κυμαίνεται από 0,4 έως 1,2 % στα κράτη μέλη. Το ποσοστό αυτό θα πρέπει τουλάχιστον να διπλασιαστεί ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της ΕΕ όσον αφορά την ενεργειακή απόδοση και το κλίμα. Παράλληλα, 50 εκατομμύρια καταναλωτές προσπαθούν να κρατήσουν τα σπίτια τους επαρκώς ζεστά.

Για να αντιμετωπιστεί η διπλή πρόκληση της ενεργειακής απόδοσης και της οικονομικής προσιτότητας, η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει **να προβούν σε ένα «κύμα ανακαινίσεων» δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων.** Αν και η αύξηση των ποσοστών ανακαίνισης αποτελεί πρόκληση, η ανακαίνιση μειώνει τους λογαριασμούς ενέργειας και μπορεί να ελαττώσει την ενεργειακή φτώχεια. Μπορεί επίσης να τονώσει τον οικοδομικό κλάδο και αποτελεί ευκαιρία για τη στήριξη των ΜΜΕ και των τοπικών επαγγελματιών.

Η Επιτροπή θα επιβάλει αυστηρά **την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.** Στο πλαίσιο αυτό, το 2020, θα γίνει αξιολόγηση των εθνικών μακροπρόθεσμων στρατηγικών ανακαίνισης κτιρίων των κρατών μελών¹⁶. Η Επιτροπή θα αρχίσει επίσης να διερευνά τη δυνατότητα να συμπεριλαμβάνονται οι εκπομπές από κτίρια στο ευρωπαϊκό σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, στο πλαίσιο των ευρύτερων προσπαθειών για να εξασφαλιστεί ότι οι σχετικές τιμές των διαφόρων πηγών

¹⁶ Ως μέρος των απαιτήσεων της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.

ενέργειας αποστέλλουν τα κατάλληλα μηνύματα για την ενεργειακή απόδοση. Επιπλέον, η Επιτροπή θα επανεξετάσει τον κανονισμό για τα προϊόντα δομικών κατασκευών¹⁷. Ο εν λόγω κανονισμός θα πρέπει να διασφαλίζει ότι ο σχεδιασμός νέων και ανακαινισμένων κτιρίων σε όλα τα στάδια είναι σύμφωνος με τις ανάγκες της κυκλικής οικονομίας και συμβάλλει σε αυξημένη ψηφιοποίηση και θωράκιση του κτιριακού αποθέματος έναντι της κλιματικής αλλαγής.

Παράλληλα, η Επιτροπή προτείνει να συνεργαστεί με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με μια νέα πρωτοβουλία για την ανακαίνιση κτιρίων το 2020. Η συνεργασία αυτή θα περιλαμβάνει μια ανοικτή πλατφόρμα στην οποία θα συμμετέχουν ο κλάδος των κτιρίων και των κατασκευών, αρχιτέκτονες και μηχανικοί και οι τοπικές αρχές για την αντιμετώπιση των εμποδίων στην ανακαίνιση κτιρίων. Η πρωτοβουλία αυτή θα περιλαμβάνει επίσης καινοτόμα συστήματα χρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU. Τα συστήματα αυτά θα μπορούσαν να απευθύνονται σε ενώσεις κοινωνικής στέγασης ή σε εταιρείες παροχής ενεργειακών υπηρεσιών που θα μπορούσαν να διοργανώνουν τις ανακαινίσεις κτιρίων, μεταξύ άλλων, μέσω συμβάσεων ενεργειακής απόδοσης. Ένας βασικός στόχος θα ήταν να οργανωθούν οι προσπάθειες ανακαίνισης κτιρίων σε μεγαλύτερα συγκροτήματα ώστε να επιτυγχάνουν καλύτερους όρους χρηματοδότησης και οικονομίες κλίμακας. Η Επιτροπή θα εργαστεί επίσης για την άρση των εθνικών κανονιστικών φραγμών που παρεμποδίζουν τις επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση σε μισθωμένα ακίνητα και σε κτίρια πολλαπλής ιδιοκτησίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην ανακαίνιση των κοινωνικών κατοικιών, προκειμένου να βοηθηθούν τα νοικοκυριά που πασχίζουν να πληρώσουν τους λογαριασμούς ενέργειας. Θα πρέπει επίσης να δοθεί έμφαση στην ανακαίνιση σχολείων και νοσοκομείων, δεδομένου ότι τα χρήματα που εξοικονομούνται μέσω της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων θα καταστούν διαθέσιμα κονδύλια για τη στήριξη της εκπαίδευσης και της δημόσιας υγείας.

2.1.5. Επιτάχυνση της μετάβασης στη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα

Οι μεταφορές αντιπροσωπεύουν το ένα τέταρτο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της ΕΕ, και εξακολουθούν να αυξάνονται. Για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας, απαιτείται μείωση των εκπομπών από τις μεταφορές κατά 90 % έως το 2050. Οι οδικές, σιδηροδρομικές, αεροπορικές και πλωτές μεταφορές θα πρέπει όλες να συμβάλουν στη μείωση αυτή. Η δημιουργία βιώσιμων μεταφορών σημαίνει ότι δίνεται προτεραιότητα στους χρήστες και ότι τους παρέχονται πιο προσιτές, προσβάσιμες, υγιεινές και καθαρές εναλλακτικές λύσεις για τις σημερινές τους συνήθειες κινητικότητας. Το 2020 η Επιτροπή θα εγκρίνει μια στρατηγική για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα, η οποία θα αντιμετωπίσει την εν λόγω πρόκληση και θα συμβάλει στην επίλυση του προβλήματος όλων των πηγών εκπομπών.

Οι πολυτροπικές μεταφορές χρειάζονται ισχυρή ώθηση. Με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος μεταφορών. Κατά προτεραιότητα, σημαντικό μέρος του 75 % των εσωτερικών εμπορευματικών μεταφορών που πραγματοποιούνται σήμερα οδικώς θα πρέπει να στραφεί προς τις σιδηροδρομικές και εσωτερικές πλωτές μεταφορές. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να θεσπιστούν μέτρα, που θα προτείνει η Επιτροπή μέχρι το 2021, για την καλύτερη διαχείριση και την αύξηση της μεταφορικής ικανότητας των σιδηροδρόμων και των εσωτερικών πλωτών οδών. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης το ενδεχόμενο απόσυρσης της πρότασης για την

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 305/2011 για τη θέσπιση εναρμονισμένων όρων εμπορίας προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών και για την κατάργηση της οδηγίας 89/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

αναθεώρηση της οδηγίας για τις συνδυασμένες μεταφορές και υποβολής νέας πρότασης,¹⁸ ώστε να μετατραπεί σε αποτελεσματικό εργαλείο στήριξης των πολυτροπικών εμπορευματικών μεταφορών που αφορούν σιδηροδρομικές και πλωτές μεταφορές, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων. Στην αεροπορία, θα πρέπει να αρχίσουν εκ νέου οι εργασίες για την έγκριση της πρότασης της Επιτροπής για έναν πραγματικά Ενιαίο Ευρωπαϊκό Ουρανό, δεδομένου ότι αυτό θα συμβάλει στην επίτευξη σημαντικών μειώσεων στις εκπομπές των αεροπορικών μεταφορών.

Η αυτοματοποιημένη και συνδεδεμένη πολυτροπική κινητικότητα θα διαδραματίσει αυξανόμενο ρόλο, σε συνδυασμό με έξυπνα συστήματα διαχείρισης της κυκλοφορίας που καθίστανται δυνατά χάρη στην ψηφιοποίηση. Το σύστημα μεταφορών και οι υποδομές της ΕΕ θα καταστούν κατάλληλα για τη στήριξη νέων υπηρεσιών βιώσιμης κινητικότητας που μπορούν να μειώσουν την κυκλοφοριακή συμφόρηση και τη ρύπανση, ιδίως στις αστικές περιοχές. Η Επιτροπή θα συμβάλει στην ανάπτυξη έξυπνων συστημάτων για τη διαχείριση της κυκλοφορίας και λύσεων για την «κινητικότητα ως υπηρεσία», μέσω των χρηματοδοτικών της μέσων, όπως ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη».

Η τιμή των μεταφορών πρέπει να αντικατοπτρίζει τον αντίκτυπο που έχουν οι μεταφορές στο περιβάλλον και στην υγεία. Οι επιδοτήσεις ορυκτών καυσίμων θα πρέπει να σταματήσουν και, στο πλαίσιο της αναθεώρησης της οδηγίας φορολόγησης της ενέργειας, η Επιτροπή θα εξετάσει εκ του σύνεγγυς τις τρέχουσες φορολογικές απαλλαγές, μεταξύ άλλων και για τα αεροπορικά και ναυτιλιακά καύσιμα, και θα διερευνήσει τον καλύτερο δυνατό τρόπο αντιμετώπισης των τρόπων διαφυγής. Ομοίως, η Επιτροπή θα προτείνει την επέκταση του ευρωπαϊκού συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών στον ναυτιλιακό τομέα, καθώς και τη μείωση των δικαιωμάτων του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ που διατίθενται δωρεάν στις αεροπορικές εταιρείες. Αυτό θα συντονιστεί με δράσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως στον Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας και τον Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης με νέο βλέμμα την πολιτική διάσταση του τρόπου με τον οποίο θα επιτευχθεί η αποτελεσματική τιμολόγηση της χρήσης οδικού δικτύου στην ΕΕ. Καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διατηρήσουν το υψηλό επίπεδο φιλοδοξίας της αρχικής πρότασης της Επιτροπής σχετικά με την οδηγία για την ευρωβινιέτα¹⁹, και είναι έτοιμη να την αποσύρει, εάν χρειαστεί, και να προτείνει εναλλακτικά μέτρα.

Η ΕΕ θα πρέπει παράλληλα να επιταχύνει την παραγωγή και την διανομή βιώσιμων εναλλακτικών καυσίμων για τις μεταφορές. Έως το 2025, θα χρειαστούν περίπου 1 εκατομμύριο δημόσιοι σταθμοί επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού για τα 13 εκατομμύρια οχήματα μηδενικών και χαμηλών εκπομπών που αναμένεται ότι θα κυκλοφορούν στους ευρωπαϊκούς δρόμους. Η Επιτροπή θα στηρίξει την εγκατάσταση δημόσιων σταθμών επαναφόρτισης και ανεφοδιασμού, όπου εξακολουθούν να υπάρχουν κενά, ιδίως για ταξίδια μεγάλων αποστάσεων και σε λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές, και θα δρομολογήσει το συντομότερο δυνατόν νέα πρόσκληση χρηματοδότησης για την επίτευξη αυτού του στόχου. Τα μέτρα αυτά θα συμπληρώσουν τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα εξετάσει νομοθετικές επιλογές για την

¹⁸ Πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 92/106/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για ορισμένες συνδυασμένες εμπορευματικές μεταφορές μεταξύ των κρατών μελών COM(2017) 648

¹⁹ Πρόταση οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/62/ΕΚ περί επιβολής τελών στα βαρέα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιούν ορισμένα έργα υποδομής COM(2017) 275

ενίσχυση της παραγωγής και της υιοθέτησης βιώσιμων εναλλακτικών καυσίμων για τους διάφορους τρόπους μεταφοράς. Η Επιτροπή θα επανεξετάσει επίσης την οδηγία για τις υποδομές εναλλακτικών καυσίμων²⁰ και τον κανονισμό ΔΕΔ-M με στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης οχημάτων και σκαφών μηδενικών και χαμηλών εκπομπών.

Οι μεταφορές θα πρέπει να καταστούν δραστικά λιγότερο ρυπογόνες, ιδίως στις πόλεις. Ένας συνδυασμός μέτρων θα πρέπει να αφορά τις εκπομπές, την κυκλοφορική συμφόρηση των πόλεων και τη βελτίωση των δημόσιων συγκοινωνιών. Η Επιτροπή θα προτείνει αυστηρότερα πρότυπα για τις εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων από οχήματα με κινητήρα εσωτερικής καύσης. Η Επιτροπή θα προτείνει επίσης την αναθεώρηση, έως τον Ιούνιο του 2021, της νομοθεσίας σχετικά με τα πρότυπα επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ των αυτοκινήτων και των ημιφορητών, ώστε να εξασφαλιστεί η σαφής μετάβαση, από το 2025 και μετά, προς την κινητικότητα μηδενικών εκπομπών. Παράλληλα, θα εξετάσει το ενδεχόμενο εφαρμογής του ευρωπαϊκού συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών στις οδικές μεταφορές, ως συμπλήρωμα των υφιστάμενων και των μελλοντικών προτύπων επιδόσεων για τις εκπομπές CO₂ των οχημάτων. Θα αναλάβει δράση στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, μεταξύ άλλων για να ρυθμίσει την πρόσβαση των πλέον ρυπογόνων πλοίων σε λιμένες της ΕΕ και να υποχρεώσει τα ελλιμενισμένα πλοία να ηλεκτροδοτούνται από ξηράς. Ομοίως, η ποιότητα του αέρα θα πρέπει να βελτιωθεί πλησίον των αερολιμένων με την αντιμετώπιση των εκπομπών ρύπων από τα αεροσκάφη και τις δραστηριότητες του αερολιμένα.

2.1.6. Από «το αγρόκτημα στο πιάτο»: σχεδιασμός ενός δίκαιου, υγιεινού και φιλικού προς το περιβάλλον συστήματος τροφίμων

Τα ευρωπαϊκά τρόφιμα είναι φημισμένα ως ασφαλή, θρεπτικά και υψηλής ποιότητας. Θα πρέπει τώρα να καταστούν επίσης **το παγκόσμιο πρότυπο βιωσιμότητας.** Αν και η μετάβαση σε πιο βιώσιμα συστήματα έχει αρχίσει, ο επισιτισμός ενός ταχέως αυξανόμενου παγκόσμιου πληθυσμού εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση με τα τρέχοντα πρότυπα παραγωγής. Η παραγωγή τροφίμων εξακολουθεί να έχει ως αποτέλεσμα τη ρύπανση του αέρα, των υδάτων και του εδάφους, ευθύνεται και αυτή για την απώλεια της βιοποικιλότητας και την κλιματική αλλαγή και καταναλώνει τεράστιες ποσότητες φυσικών πόρων, ενώ σπαταλάται σημαντικό μέρος των τροφίμων. Παράλληλα, η διατροφή χαμηλής ποιότητας προκαλεί παχυσαρκία και ασθένειες όπως ο καρκίνος.

Υπάρχουν νέες ευκαιρίες για όλους τους φορείς της αλυσίδας αξίας των τροφίμων. Οι νέες τεχνολογίες και οι επιστημονικές ανακαλύψεις, σε συνδυασμό με την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού και της ζήτησης για βιώσιμα τρόφιμα, θα ωφελήσουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει τη στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» την άνοιξη του 2020 και θα δρομολογήσει ευρεία συζήτηση με τα ενδιαφερόμενα μέρη που θα καλύπτει όλα τα στάδια της τροφικής αλυσίδας, και θα ανοίξει τον δρόμο για τη διαμόρφωση μιας πιο βιώσιμης πολιτικής για τα τρόφιμα.

Οι Ευρωπαίοι αγρότες και αλιείς είναι βασικοί παράγοντες όσον αφορά τη διαχείριση της μετάβασης. Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» θα ενισχύσει τις προσπάθειές τους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Η κοινή γεωργική πολιτική και η κοινή αλιευτική πολιτική θα εξακολουθήσουν να αποτελούν βασικά εργαλεία για τη στήριξη των προσπαθειών αυτών, εξασφαλίζοντας παράλληλα αξιοπρεπές βιοτικό

²⁰ Οδηγία 2014/94/ΕΕ για την ανάπτυξη υποδομών εναλλακτικών καυσίμων.

επίπεδο για τους γεωργούς, τους αλιείς και τις οικογένειές τους. Οι προτάσεις της Επιτροπής για την κοινή γεωργική πολιτική της περιόδου 2021 έως 2027 ορίζουν ότι τουλάχιστον το 40 % του συνολικού προϋπολογισμού της κοινής γεωργικής πολιτικής και τουλάχιστον το 30 % του Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας θα συμβάλουν στη δράση για το κλίμα.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο **για την επίτευξη τουλάχιστον αυτού του επιπέδου φιλοδοξίας στις προτάσεις**. Δεδομένου ότι η έναρξη εφαρμογής της αναθεωρημένης κοινής γεωργικής πολιτικής είναι πιθανό να καθυστερήσει μέχρι τις αρχές του 2022, η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερόμενους φορείς προκειμένου να διασφαλιστεί ότι, από την αρχή, τα εθνικά στρατηγικά σχέδια για τη γεωργία αντικατοπτρίζουν πλήρως τη φιλοδοξία της Πράσινης Συμφωνίας και της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο». Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε τα εν λόγω στρατηγικά σχέδια να αξιολογηθούν με βάση αυστηρά κλιματικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Τα σχέδια αυτά θα πρέπει να οδηγήσουν στη χρήση βιώσιμων πρακτικών, όπως η γεωργία ακριβείας, η βιολογική καλλιέργεια, η αγροοικολογία, η γεωργοδασοκομία και τα αυστηρότερα πρότυπα για την καλή μεταχείριση των ζώων. Με τη μετατόπιση της έμφασης από τη συμμόρφωση στις επιδόσεις, μέτρα όπως το οικολογικό πρόγραμμα, θα πρέπει να επιβραβεύουν τους γεωργούς που βελτιώνουν τις επιδόσεις τους όσον αφορά το περιβάλλον και το κλίμα, μεταξύ άλλων μέσω της διαχείρισης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα στο έδαφος, και όσον αφορά τη διαχείριση των θρεπτικών συστατικών για τη βελτίωση της ποιότητας των υδάτων και τη μείωση των εκπομπών. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη του δυναμικού των προϊόντων βιώσιμης αλιείας ως πηγής τροφίμων χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών.

Τα στρατηγικά σχέδια θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν αυξημένο επίπεδο φιλοδοξίας για τη σημαντική μείωση της χρήσης και των κινδύνων των χημικών φυτοφαρμάκων, καθώς και της χρήσης λιπασμάτων και αντιβιοτικών. Η Επιτροπή θα προσδιορίσει τα μέτρα, μεταξύ των οποίων και τα νομοθετικά μέτρα, που απαιτούνται για την επίτευξη αυτών των μειώσεων βάσει διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι εκτάσεις βιολογικής καλλιέργειας θα πρέπει επίσης να αυξηθούν στην Ευρώπη. Η ΕΕ πρέπει να αναπτύξει καινοτόμους τρόπους για την προστασία της συγκομιδής από επιβλαβείς οργανισμούς και ασθένειες και να εξετάσει τον δυνητικό ρόλο των νέων καινοτόμων τεχνικών για τη βελτίωση της βιωσιμότητας του συστήματος τροφίμων, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι παραμένουν ασφαλή.

Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» θα συμβάλει επίσης στην επίτευξη κυκλικής οικονομίας. Θα έχει ως στόχο τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των τομέων της επεξεργασίας τροφίμων και του λιανικού εμπορίου με την ανάληψη δράσεων στους τομείς των μεταφορών, της αποθήκευσης, της συσκευασίας και της σπατάλης τροφίμων. Σε αυτές περιλαμβάνονται δράσεις για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της επιβολής και της ικανότητας διεξαγωγής ερευνών σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και για την έναρξη μιας διαδικασίας εντοπισμού νέων καινοτόμων προϊόντων διατροφής και ζωοτροφών, όπως τα θαλασσινά που βασίζονται σε φύκια.

Τέλος, η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» θα επιδιώξει **να τονώσει τη βιώσιμη κατανάλωση τροφίμων και να προωθήσει οικονομικά προσιτά υγιεινά τρόφιμα για όλους**. Τα εισαγόμενα τρόφιμα που δεν συμμορφώνονται με τα σχετικά περιβαλλοντικά πρότυπα της ΕΕ δεν θα επιτρέπονται στις αγορές της ΕΕ. Η Επιτροπή θα προτείνει δράσεις για να βοηθήσει τους καταναλωτές να επιλέξουν υγιεινή και βιώσιμη διατροφή και να μειώσουν τη σπατάλη τροφίμων. Η Επιτροπή θα διερευνήσει νέους τρόπους για την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών, μεταξύ άλλων και με ψηφιακά

μέσα, σχετικά με λεπτομέρειες όπως η προέλευση των τροφίμων, η θρεπτική αξία τους και το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» θα περιλαμβάνει επίσης προτάσεις για τη βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα αξίας.

2.1.7. Διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας

Τα οικοσυστήματα παρέχουν βασικές υπηρεσίες, όπως τρόφιμα, καθαρό νερό και καθαρό αέρα, και στέγαση. Μετριάζουν τις φυσικές καταστροφές, τους κινδύνους από επιβλαβείς οργανισμούς και ασθένειες και συμβάλλουν στη ρύθμιση του κλίματος. Ωστόσο, η ΕΕ δεν ανταποκρίνεται σε ορισμένους από τους σημαντικότερους περιβαλλοντικούς στόχους της για το 2020, όπως οι στόχοι του Aichi στο πλαίσιο της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα. Η ΕΕ και οι παγκόσμιοι εταίροι της πρέπει να σταματήσουν την απώλεια της βιοποικιλότητας. Η έκθεση παγκόσμιας αξιολόγησης της διακυβερνητικής πλατφόρμας επιστήμης-πολιτικής για τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες οικοσυστημάτων για το 2019²¹ κατέδειξε την απώλεια της βιοποικιλότητας σε ολόκληρο τον πλανήτη, η οποία προκαλείται κυρίως από αλλαγές στον τρόπο χρήσης της γης και της θάλασσας, από την άμεση εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και την κλιματική αλλαγή ως τον τρίτο σημαντικότερο παράγοντα απώλειας βιοποικιλότητας.

Η διάσκεψη των μερών της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα που θα πραγματοποιηθεί στο Kunming της Κίνας, τον Οκτώβριο του 2020, προσφέρει την ευκαιρία στον κόσμο να θεσπίσει ένα στιβαρό παγκόσμιο πλαίσιο για την ανάσχεση της απώλειας της βιοποικιλότητας. Για να εξασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα διαδραματίσει καίριο ρόλο, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια **στρατηγική για τη βιοποικιλότητα έως τον Μάρτιο του 2020**, την οποία θα ακολουθήσουν συγκεκριμένες δράσεις το 2021. Η στρατηγική θα περιγράφει τη θέση της ΕΕ στη Διάσκεψη των Μερών, με παγκόσμιους στόχους για την προστασία της βιοποικιλότητας, καθώς και δεσμεύσεις για την αντιμετώπιση των βασικών αιτιών της απώλειας της βιοποικιλότητας στην ΕΕ, με τη στήριξη μετρήσιμων στόχων που αντιμετωπίζουν τα κύρια αίτια της απώλειας της βιοποικιλότητας.

Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα θα προσδιορίσει συγκεκριμένα μέτρα για την υλοποίηση αυτών των στόχων. Σε αυτούς θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται ποσοτικοποιημένοι στόχοι, όπως η αύξηση της κάλυψης προστατευόμενων χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών με πλούσια βιοποικιλότητα με βάση το δίκτυο Natura 2000. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να ενισχύσουν τη διασυνοριακή συνεργασία για την αποτελεσματικότερη προστασία και αποκατάσταση των περιοχών που καλύπτονται από το δίκτυο Natura 2000. Η Επιτροπή θα προσδιορίσει τα μέτρα, καθώς και τη νομοθεσία, που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να βελτιώσουν και να επαναφέρουν τα κατεστραμμένα οικοσυστήματα σε καλή οικολογική κατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των πλούσιων σε άνθρακα οικοσυστημάτων. Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα θα περιλαμβάνει επίσης προτάσεις για να δοθεί οικολογική διάσταση στις ευρωπαϊκές πόλεις και να αυξηθεί η βιοποικιλότητα σε αστικούς χώρους. Η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο εκπόνησης ενός σχεδίου αποκατάστασης της φύσης και θα διερευνήσει τρόπους με τους οποίους θα παρασχεθεί χρηματοδότηση στα κράτη μέλη για να μπορέσουν να επιτύχουν αυτόν τον στόχο.

²¹ <https://ipbes.net/news/ipbes-global-assessment-preview>

Όλες οι πολιτικές της ΕΕ θα πρέπει να συμβάλουν στη διατήρηση και την αποκατάσταση του φυσικού κεφαλαίου της Ευρώπης²². Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο», που περιγράφεται στην ενότητα 2.1.6, θα εξετάσει τη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων στη γεωργία. Στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής θα συνεχιστούν οι εργασίες για τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων που μπορεί να έχει η αλιεία στα οικοσυστήματα, ιδίως σε ευαίσθητες περιοχές. Η Επιτροπή θα στηρίζει επίσης μεγαλύτερο αριθμό συνδεδεμένων και υπό ορθή διαχείριση προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών.

Τα δασικά οικοσυστήματα υφίστανται αυξανόμενες πιέσεις λόγω της κλιματικής αλλαγής. Οι δασικές εκτάσεις της ΕΕ πρέπει να βελτιωθούν τόσο από ποιοτική όσο και από ποσοτική άποψη, ώστε η ΕΕ να επιτύχει κλιματική ουδετερότητα και ένα υγιές περιβάλλον. Η βιώσιμη δάσωση και αναδάσωση και η αποκατάσταση υποβαθμισμένων δασών μπορούν να αυξήσουν την απορρόφηση CO₂, βελτιώνοντας παράλληλα την ανθεκτικότητα των δασών και προωθώντας την κυκλική βιοοικονομία. Στηριζόμενη στη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα έως το 2030, η Επιτροπή θα καταρτίσει μια νέα δασική στρατηγική της ΕΕ που θα καλύπτει το σύνολο του κύκλου των δασών και θα προωθεί τις πολυάριθμες υπηρεσίες που παρέχουν τα δάση.

Η νέα δασική στρατηγική της ΕΕ θα έχει ως βασικούς στόχους της την αποτελεσματική δάσωση και τη διατήρηση και αποκατάσταση των δασών στην Ευρώπη, ώστε να αυξηθεί η απορρόφηση CO₂, να μειωθεί η συχνότητα και η έκταση των δασικών πυρκαγιών και να ενισχυθεί η βιοοικονομία, με πλήρη σεβασμό των οικολογικών αρχών που ευνοούν τη βιοποικιλότητα. Τα εθνικά στρατηγικά σχέδια στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής θα πρέπει να παρέχουν κίνητρα στους διαχειριστές δασών για τη διατήρηση, την ανάπτυξη και τη διαχείριση των δασών με βιώσιμο τρόπο. Με βάση την ανακοίνωση σχετικά με την εντατικοποίηση της δράσης της ΕΕ για την προστασία και την αποκατάσταση των δασών του πλανήτη²³, η Επιτροπή θα λάβει μέτρα, κανονιστικά και άλλα, για την προώθηση εισαγόμενων προϊόντων και αλυσίδων αξίας που δεν συνεπάγονται την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών.

Η βιώσιμη «γαλάζια οικονομία» θα πρέπει να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην άμβλυνση των πολλαπλών πιέσεων που ασκούνται στους χερσαίους πόρους της ΕΕ και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Ο ρόλος των ωκεανών στην άμβλυνση και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο. Ο τομέας μπορεί να συμβάλει με τη βελτίωση της χρήσης των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων, για παράδειγμα, μέσω της προώθησης της παραγωγής και της χρήσης νέων πηγών πρωτεΐνης που μπορούν να μετριάσουν την πίεση που ασκείται στις γεωργικές εκτάσεις. Γενικότερα, οι μακροχρόνιες λύσεις για την κλιματική αλλαγή απαιτούν να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε λύσεις που βασίζονται στη φύση, μεταξύ αυτών και για υγιείς και ανθεκτικές θάλασσες και ωκεανούς. Η Επιτροπή θα αναλύσει τα πορίσματα της ειδικής έκθεσης της διεθνούς επιτροπής για την κλιματική αλλαγή σχετικά με τους ωκεανούς²⁴ και θα προτείνει μέτρα στον θαλάσσιο τομέα. Τα μέτρα αυτά θα περιλαμβάνουν τρόπους για τη διαχείριση του θαλάσσιου χώρου με πιο βιώσιμο τρόπο, με στόχο ιδίως την αξιοποίηση του αυξανόμενου δυναμικού των υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η Επιτροπή θα υιοθετήσει επίσης προσέγγιση μηδενικής ανοχής στην παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία. Η διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών

²² Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ SWD (2019) 305 FINAL «Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την ενσωμάτωση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που παρέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων»

²³ COM/2019/352 final

²⁴ Ειδική έκθεση για τον ωκεανό και την κρύοσφαιρα σε ένα μεταβαλλόμενο κλίμα.

για τους ωκεανούς που θα πραγματοποιηθεί στην Πορτογαλία το 2020 θα δώσει την ευκαιρία στην ΕΕ να τονίσει τη σημασία της δράσης για θέματα που αφορούν τους ωκεανούς.

2.1.8. Φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες

Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος απαλλαγμένου από τοξικές ουσίες απαιτεί περισσότερη δράση για την πρόληψη της ρύπανσης, καθώς και μέτρα για τον καθαρισμό και την αποκατάστασή του. Για την προστασία των πολιτών και των οικοσυστημάτων της Ευρώπης, η ΕΕ πρέπει να παρακολουθεί καλύτερα, να αναφέρει, να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει τη ρύπανση του αέρα, των υδάτων, του εδάφους και των καταναλωτικών προϊόντων. Για να επιτευχθεί αυτό, η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν συστηματικότερα όλες τις πολιτικές και ρυθμίσεις. **Για την αντιμετώπιση αυτών των αλληλένδετων προκλήσεων, η Επιτροπή θα εγκρίνει το 2021 ένα σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση του αέρα, των υδάτων και του εδάφους.**

Πρέπει να αποκατασταθούν οι φυσικές λειτουργίες των υπόγειων και των επιφανειακών υδάτων. Πρόκειται για απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της βιοποικιλότητας σε λίμνες, ποταμούς, υγρότοπους και εκβολές ποταμών, καθώς και για την πρόληψη και τον περιορισμό των καταστροφών από πλημμύρες. Η εφαρμογή της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο» θα μειώσει τη ρύπανση από τα πλεονάζοντα θρεπτικά συστατικά. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προτείνει μέτρα για την αντιμετώπιση της ρύπανσης από τις αστικές απορροές και από νέες ή ιδιαίτερα επιβλαβείς πηγές ρύπανσης, όπως είναι τα μικροπλαστικά και οι χημικές ουσίες, μεταξύ των οποίων και τα φαρμακευτικά προϊόντα. Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι συνδυασμένες επιπτώσεις των διαφορετικών ειδών ρύπων.

Η Επιτροπή θα βασιστεί στα διδάγματα που αντλήθηκαν από την αξιολόγηση της ισχύουσας νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα²⁵. Θα προτείνει επίσης την ενίσχυση των διατάξεων για την παρακολούθηση²⁶, την κατάρτιση μοντέλων και την εκπόνηση σχεδίων για την ποιότητα του αέρα, ώστε να βοηθηθούν οι τοπικές αρχές να επιτύχουν καθαρότερο αέρα. Η Επιτροπή θα προτείνει ιδίως την αναθεώρηση των προτύπων ποιότητας του αέρα για την καλύτερη εναρμόνισή τους με τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

Η Επιτροπή θα επανεξετάσει τα μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση της ρύπανσης από μεγάλες βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Θα εξετάσει το τομεακό πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας και τον τρόπο με τον οποίο θα καταστεί πλήρως συμβατό με τις πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια και την κυκλική οικονομία. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με τα κράτη μέλη για τη βελτίωση της πρόληψης των βιομηχανικών ατυχημάτων.

Για να εξασφαλιστεί ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια στρατηγική για τις χημικές ουσίες, με στόχο τη βιωσιμότητα. Η εν λόγω στρατηγική θα συμβάλει στην καλύτερη προστασία των πολιτών και του περιβάλλοντος από τις επικίνδυνες χημικές ουσίες και θα ενθαρρύνει την καινοτομία για την ανάπτυξη ασφαλών και βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων. Όλα τα μέρη, συμπεριλαμβανομένου του βιομηχανικού κλάδου, θα πρέπει να συνεργαστούν ώστε να

²⁵ Έλεγχος καταλληλότητας των οδηγιών για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα SWD (2019) 427

²⁶ Μεταξύ άλλων με τη χρήση των νέων ευκαιριών παρακολούθησης που παρέχει η ψηφιοποίηση.

συνδυάσουν καλύτερη προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος και αυξημένη ανταγωνιστικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν με την απλούστευση και την ενίσχυση του νομικού πλαισίου. Η Επιτροπή θα επανεξετάσει τον τρόπο με τον οποίο θα αξιοποιήσει καλύτερα τους οργανισμούς και τους επιστημονικούς φορείς της ΕΕ ώστε να μεταβεί προς μια διαδικασία «μίας ουσίας — μίας αξιολόγησης» και να επιτύχει μεγαλύτερη διαφάνεια κατά την ιεράρχηση των δράσεων για την αντιμετώπιση των χημικών ουσιών. Παράλληλα, το ρυθμιστικό πλαίσιο θα πρέπει να αντικατοπτρίζει άμεσα τα επιστημονικά στοιχεία σχετικά με τον κίνδυνο που εγκυμονούν οι ενδοκρινικοί διαταράκτες, οι επικίνδυνες χημικές ουσίες στα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγών, οι συνδυαστικές επιπτώσεις των διαφόρων χημικών ουσιών και των πολύ ανθεκτικών χημικών ουσιών.

2.2. Ενσωμάτωση της βιωσιμότητας σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ

2.2.1. Επιδίωξη πράσινης χρηματοδότησης και πράσινων επενδύσεων και διασφάλιση δίκαιης μετάβασης

Για να επιτευχθούν οι φιλόδοξοι στόχοι που θέτει η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, πρέπει να καλυφθούν σημαντικές επενδυτικές ανάγκες. Η Επιτροπή εκτίμησε ότι, για την επίτευξη των σημερινών στόχων για το κλίμα και την ενέργεια έως το 2030, θα απαιτηθούν πρόσθετες ετήσιες επενδύσεις ύψους 260 δισεκατομμυρίων EUR²⁷, ήτοι περίπου το 1,5 % του ΑΕΠ του 2018²⁸. Αυτή η ροή επενδύσεων θα πρέπει να συνεχιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το μέγεθος της επενδυτικής πρόκλησης απαιτεί την κινητοποίηση τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα.

Η Επιτροπή θα παρουσιάσει ένα επενδυτικό σχέδιο για μια βιώσιμη Ευρώπη, το οποίο θα συμβάλει στην κάλυψη των πρόσθετων χρηματοδοτικών αναγκών. Το εν λόγω σχέδιο θα συνδυάζει ειδική χρηματοδότηση για τη στήριξη βιώσιμων επενδύσεων και προτάσεις για ένα βελτιωμένο πλαίσιο που θα ευνοεί τις πράσινες επενδύσεις. Ταυτόχρονα, θα είναι ουσιαστικής σημασίας να προετοιμαστεί μια δεξαμενή βιώσιμων έργων. Η παροχή τεχνικής βοήθειας και συμβουλευτικών υπηρεσιών θα βοηθήσει τους φορείς υλοποίησης έργων να εντοπίζουν και να προετοιμάζουν έργα και να έχουν πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης.

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα διαδραματίσει καίριο ρόλο. Η Επιτροπή πρότεινε στόχο 25 % για την ενσωμάτωση της διάστασης του κλίματος σε όλα τα προγράμματα της ΕΕ. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα συμβάλει επίσης στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα στο σκέλος των εσόδων. Η Επιτροπή έχει προτείνει νέες ροές εσόδων («ίδιοι πόροι»), μία από τις οποίες βασίζεται στα μη ανακυκλωμένα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Μια δεύτερη ροή εσόδων θα μπορούσε να περιλαμβάνει τη διάθεση του 20 % των εσόδων από τον πλειστηριασμό δικαιωμάτων εκπομπών του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Τουλάχιστον το 30 % του ταμείου InvestEU θα συμβάλει στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Επιπλέον, τα έργα θα υπόκεινται σε έλεγχο βιωσιμότητας για να εξετάζεται η συμβολή τους στην υλοποίηση των κλιματικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων. Το InvestEU προσφέρει επίσης στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να

²⁷ Ανακοίνωση «Ενωμένοι στην υλοποίηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα — Δημιουργία των βάσεων για την επιτυχή μετάβαση στην καθαρή ενέργεια» COM (2019) 285

²⁸ Οι εκτιμήσεις αυτές είναι συντηρητικές, καθώς δεν εξετάζουν, για παράδειγμα, τις επενδυτικές ανάγκες για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ή για άλλες περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως η βιοποικιλότητα. Δεν λαμβάνουν επίσης υπόψη τις δημόσιες επενδύσεις που απαιτούνται για την αντιμετώπιση του κοινωνικού κόστους της μετάβασης και του κόστους της αδράνειας.

χρησιμοποιούν την εγγύηση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, π.χ. για την υλοποίηση των στόχων της πολιτικής συνοχής που αφορούν το κλίμα στα εδάφη και τις περιοχές τους. Το InvestEU ενισχύει επίσης τη συνεργασία με εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα, η οποία μπορεί να προωθήσει τον συνολικό περιβαλλοντικό προσανατολισμό των δραστηριοτήτων τους για την επίτευξη των στόχων πολιτικής της ΕΕ. Επιπλέον, στο πλαίσιο της αναθεώρησης του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ, η Επιτροπή θα επανεξετάσει τον ρόλο των ταμείων καινοτομίας και εκσυγχρονισμού, τα οποία δεν χρηματοδοτούνται από τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ. Φιλόδοξο στόχο αποτελεί η ενίσχυση του ρόλου και της αποτελεσματικότητάς τους όσον αφορά την ανάπτυξη καινοτόμων και κλιματικά ουδέτερων λύσεων σε ολόκληρη την ΕΕ. Κατά την αναθεώρηση του ενωσιακού συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, θα εξεταστεί επίσης η διάθεση πρόσθετων εσόδων στον προϋπολογισμό της ΕΕ από δικαιώματα με σκοπό την ενίσχυση της χρηματοδότησης της δίκαιης μετάβασης.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί επίσης με τον όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ), τις εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες και ιδρύματα, καθώς και με άλλους διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Η ΕΤΕπ έθεσε ως στόχο τον διπλασιασμό του στόχου της για το κλίμα από 25 % σε 50 % έως το 2025, και έτσι μετατρέπεται σε τράπεζα της Ευρώπης για το κλίμα.

Στο πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου για μια βιώσιμη Ευρώπη, η Επιτροπή θα προτείνει έναν μηχανισμό δίκαιης μετάβασης, ο οποίος θα περιλαμβάνει ένα ταμείο δίκαιης μετάβασης, ώστε να μην μείνει κανείς στο περιθώριο. Η μετάβαση μπορεί να επιτύχει μόνο αν πραγματοποιηθεί με τρόπο δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς. Οι πιο ευάλωτες ομάδες είναι εκείνες που είναι περισσότερο εκτεθειμένες στις επιβλαβείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα, η διαχείριση της μετάβασης θα οδηγήσει σε σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές των επιχειρηματικών μοντέλων, των απαιτήσεων για δεξιότητες και των σχετικών τιμών. Οι πολίτες, ανάλογα με την κοινωνική τους κατάσταση και τις γεωγραφικές συνθήκες τους, θα επηρεαστούν με διαφορετικούς τρόπους. Τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες και οι πόλεις δεν αρχίζουν όλα τη μετάβαση από το ίδιο σημείο ούτε διαθέτουν την ίδια ικανότητα απόκρισης. Οι προκλήσεις αυτές απαιτούν ισχυρή πολιτική αντιμετώπιση σε όλα τα επίπεδα.

Ο μηχανισμός δίκαιης μετάβασης θα επικεντρωθεί στις περιφέρειες και τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση, λόγω της εξάρτησής τους από τα ορυκτά καύσιμα ή από διαδικασίες υψηλής έντασης άνθρακα. Θα βασιστεί σε πηγές χρηματοδότησης από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, καθώς και από τον όμιλο της ΕΤΕπ, για τη μόχλευση των αναγκαίων ιδιωτικών και δημόσιων πόρων. Η στήριξη θα συνδέεται με την προώθηση της μετάβασης σε δραστηριότητες χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή. Θα επιδιώξει επίσης να προστατεύσει τους πολίτες και τους εργαζόμενους που είναι πιο ευάλωτοι κατά τη μετάβαση, παρέχοντας πρόσβαση σε προγράμματα επανεκπαίδευσης, θέσεις εργασίας σε νέους οικονομικούς τομείς ή ενεργειακά αποδοτική στέγαση. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες για να τις βοηθήσει να θέσουν σε εφαρμογή τοπικά σχέδια μετάβασης.

Ο μηχανισμός αυτός θα συμπληρώνει την ουσιαστική συνεισφορά του προϋπολογισμού της ΕΕ μέσω όλων των προγραμμάτων που έχουν άμεση σχέση με τη μετάβαση, καθώς και άλλων ταμείων, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + .

Για να αντιμετωπιστούν οι μακροπρόθεσμες χρηματοδοτικές ανάγκες της μετάβασης, η Επιτροπή θα συνεχίσει να διερευνά με τους σχετικούς εταίρους, στο

πλαίσιο του επενδυτικού σχεδίου για μια βιώσιμη Ευρώπη, πρόσθετες πηγές που θα μπορούσαν να κινητοποιηθούν και καινοτόμους τρόπους υλοποίησής της.

Η ανάγκη για κοινωνικά δίκαιη μετάβαση πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζεται στις πολιτικές σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, περιλαμβάνονται επενδύσεις για την παροχή οικονομικά προσιτών λύσεων σε όσους επηρεάζονται από τις πολιτικές τιμολόγησης του άνθρακα, για παράδειγμα μέσω των δημόσιων συγκοινωνιών, καθώς και μέτρα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και την προώθηση της επανεκπαίδευσης. Η συνοχή των πολιτικών για το κλίμα και το περιβάλλον και μια ολιστική προσέγγιση αποτελούν συχνά απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να εξασφαλίζεται ότι θεωρούνται δίκαιες, όπως καταδεικνύεται από τη συζήτηση σχετικά με τη φορολογία των διαφόρων τρόπων μεταφοράς. Για τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους τους, ο ενεργός κοινωνικός διάλογος συμβάλλει στην πρόβλεψη και την επιτυχή διαχείριση των αλλαγών. Η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον μακροοικονομικό συντονισμό θα στηρίζει τις εθνικές πολιτικές για τα θέματα αυτά .

Ο ιδιωτικός τομέας έχει καθοριστική σημασία για τη χρηματοδότηση της πράσινης μετάβασης. Απαιτούνται μακροπρόθεσμες ενδείξεις για να προσανατολιστούν οι χρηματοοικονομικές ροές και οι ροές κεφαλαίων προς πράσινες επενδύσεις και για να αποφεύγονται μη αξιοποιήσιμα στοιχεία ενεργητικού. Το τρίτο τρίμηνο του 2020, η Επιτροπή θα παρουσιάσει μια νέα στρατηγική για τη βιώσιμη χρηματοδότηση η οποία θα επικεντρώνεται σε ορισμένες δράσεις.

Πρώτον, η στρατηγική θα ενισχύσει τα θεμέλια για βιώσιμες επενδύσεις. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν την ταξινομία για την ταξινόμηση περιβαλλοντικά βιώσιμων δραστηριοτήτων. Η βιωσιμότητα θα πρέπει να ενσωματωθεί περαιτέρω στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς πολλές επιχειρήσεις εξακολουθούν να εστιάζουν υπέρμετρα στις βραχυπρόθεσμες οικονομικές επιδόσεις σε σύγκριση με τις πτυχές μακροπρόθεσμης ανάπτυξης και βιωσιμότητας. Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να δημοσιοποιούν περισσότερα δεδομένα τους για το κλίμα και το περιβάλλον, ώστε οι επενδυτές να είναι πλήρως ενημερωμένοι για τη βιωσιμότητα των επενδύσεών τους. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα επανεξετάσει την οδηγία για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Για να εξασφαλιστεί η κατάλληλη διαχείριση των περιβαλλοντικών κινδύνων και των ευκαιριών μετριασμού και για να μειωθεί το σχετικό κόστος των συναλλαγών, η Επιτροπή θα στηρίζει επίσης τις επιχειρήσεις και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στην ανάπτυξη τυποποιημένων λογιστικών πρακτικών όσον αφορά το φυσικό κεφάλαιο εντός της ΕΕ και διεθνώς.

Δεύτερον, θα παρασχεθούν αυξημένες ευκαιρίες στους επενδυτές και τις επιχειρήσεις, διευκολύνοντάς τους να εντοπίζουν βιώσιμες επενδύσεις και διασφαλίζοντας την αξιοπιστία τους. Αυτό θα μπορούσε να γίνει με σαφείς επισημάνσεις για επενδυτικά προϊόντα για μικροεπενδυτές και με την ανάπτυξη ενός προτύπου πράσινων ομολόγων της ΕΕ που θα διευκολύνει τις βιώσιμες επενδύσεις με τον πλέον κατάλληλο τρόπο.

Τρίτον, οι κίνδυνοι για το κλίμα και το περιβάλλον θα αντιμετωπίζονται και θα ενσωματώνονται στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τούτο σημαίνει ότι ενσωματώνονται καλύτερα τέτοιοι κίνδυνοι στο πλαίσιο προληπτικής εποπτείας της ΕΕ και ότι αξιολογείται η καταλληλότητα των υφιστάμενων κεφαλαιακών απαιτήσεων για πράσινα στοιχεία ενεργητικού. Θα εξετάσουμε επίσης τον τρόπο με τον οποίο το χρηματοπιστωτικό μας σύστημα μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της ανθεκτικότητας στους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους, ιδίως όσον αφορά τους φυσικούς κινδύνους και τις ζημιές που προκύπτουν από φυσικές καταστροφές.

2.2.2. Οικολογικός προσανατολισμός των εθνικών προϋπολογισμών και αποστολή των σωστών μηνυμάτων όσον αφορά τις τιμές

Οι εθνικοί προϋπολογισμοί διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη μετάβαση. Η μεγαλύτερη χρήση εργαλείων για «πράσινους» προϋπολογισμούς θα συμβάλει στον αναπροσανατολισμό των δημόσιων επενδύσεων, της κατανάλωσης και της φορολογίας προς πράσινες προτεραιότητες, μακριά από επιζήμιες επιδοτήσεις. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για τον έλεγχο και τη συγκριτική αξιολόγηση των «πράσινων» δημοσιονομικών πρακτικών. Αυτό θα διευκολύνει την αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο οι ετήσιοι προϋπολογισμοί και τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά σχέδια λαμβάνουν υπόψη τις περιβαλλοντικές παραμέτρους και κινδύνους και αντλούν διδάγματα από βέλτιστες πρακτικές. Η επανεξέταση του ευρωπαϊκού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης θα περιλαμβάνει αναφορά στις πράσινες δημόσιες επενδύσεις στο πλαίσιο της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών. Έτσι θα τροφοδοτηθεί ο διάλογος σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης της δημοσιονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Τα αποτελέσματα του διαλόγου θα αποτελέσουν τη βάση για ενδεχόμενα μελλοντικά βήματα, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου μεταχείρισης των πράσινων επενδύσεων στο πλαίσιο των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ, με παράλληλη διατήρηση των διασφαλίσεων έναντι των κινδύνων για τη βιωσιμότητα του χρέους.

Οι καλά σχεδιασμένες φορολογικές μεταρρυθμίσεις μπορούν να τονώσουν την οικονομική ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα έναντι των κλιματικών διαταραχών, καθώς και να συμβάλουν σε μια δικαιότερη κοινωνία και σε μια δίκαιη μετάβαση. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές διαδραματίζουν άμεσο ρόλο μέσω της αποστολής των σωστών μηνυμάτων για τις τιμές και της παροχής των κατάλληλων κινήτρων για βιώσιμη συμπεριφορά εκ μέρους των παραγωγών, των χρηστών και των καταναλωτών. Σε εθνικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα δημιουργήσει το πλαίσιο για ευρείες φορολογικές μεταρρυθμίσεις, καταργώντας τις επιδοτήσεις για τα ορυκτά καύσιμα, μεταθέτοντας τα φορολογικά βάρη από την εργασία στη ρύπανση και λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικές παραμέτρους. Είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί η ταχεία έγκριση της πρότασης της Επιτροπής σχετικά με τους συντελεστές του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), η οποία έχει τεθεί προς συζήτηση στο Συμβούλιο, προκειμένου τα κράτη μέλη να μπορούν να κάνουν πιο στοχευμένη χρήση των συντελεστών ΦΠΑ ώστε να αντανakλούν τις αυξημένες περιβαλλοντικές φιλοδοξίες, για παράδειγμα για τη στήριξη των βιολογικών οπωροκηπευτικών.

Βρίσκονται σε εξέλιξη αξιολογήσεις των κατευθυντηρίων γραμμών για τις σχετικές κρατικές ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας. Οι κατευθυντήριες γραμμές θα αναθεωρηθούν έως το 2021, ώστε να αντανakλούν τους στόχους πολιτικής της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, για τη στήριξη μιας οικονομικά αποδοτικής μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα έως το 2050, και θα διευκολύνουν τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων, ιδίως εκείνων που είναι τα πλέον ρυπογόνα, εξασφαλίζοντας ίσους όρους ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Οι αναθεωρήσεις αυτές αποτελούν επίσης ευκαιρία για να αντιμετωπιστούν οι φραγμοί της αγοράς στην διάδοση καθαρών προϊόντων.

2.2.3. Κινητοποίηση της έρευνας και προώθηση της καινοτομίας

Οι νέες τεχνολογίες, οι βιώσιμες λύσεις και η ανατρεπτική καινοτομία είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Για να διατηρήσει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα στις καθарές τεχνολογίες, η ΕΕ πρέπει

να αυξήσει σημαντικά τη μεγάλης κλίμακας αξιοποίηση και επίδειξη νέων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς και σε ολόκληρη την ενιαία αγορά, οικοδομώντας νέες καινοτόμες αλυσίδες αξίας. Η πρόκληση αυτή υπερβαίνει τα μέσα των επιμέρους κρατών μελών. Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», σε συνέργεια με άλλα προγράμματα της ΕΕ, θα διαδραματίσει καίριο ρόλο στη μόχλευση εθνικών δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Τουλάχιστον το 35 % του προϋπολογισμού του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα χρηματοδοτήσει νέες λύσεις για το κλίμα, οι οποίες είναι σημαντικές για την εφαρμογή της Πράσινης Συμφωνίας.

Το πλήρες φάσμα των διαθέσιμων μέσων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» θα στηρίξει τις προσπάθειες έρευνας και καινοτομίας που απαιτούνται. Τέσσερις «αποστολές της Πράσινης Συμφωνίας» θα συμβάλουν στην επίτευξη αλλαγών ευρείας κλίμακας σε τομείς όπως η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, οι ωκεανοί, οι πόλεις και το έδαφος. Οι αποστολές αυτές θα διεξαχθούν με τη συμμετοχή ευρέος φάσματος ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειών και των πολιτών. Οι συμπράξεις με τη βιομηχανία και τα κράτη μέλη θα στηρίξουν την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα των μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των συσσωρευτών, του καθαρού υδρογόνου, της παραγωγής χάλυβα χαμηλού περιεχομένου σε άνθρακα, των κλάδων της κυκλικής βιοοικονομίας και του δομημένου περιβάλλοντος. Οι κοινότητες γνώσης και καινοτομίας που διαχειρίζεται το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας θα εξακολουθήσουν να προωθούν τη συνεργασία μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, των ερευνητικών οργανισμών και των επιχειρήσεων στους τομείς της κλιματικής αλλαγής, της βιώσιμης ενέργειας, των τροφίμων για το μέλλον και των έξυπνων, περιβαλλοντικά φιλικών και ολοκληρωμένων αστικών μεταφορών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας θα διαθέσει χρηματοδότηση, επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου και υπηρεσίες επιχειρηματικής επιτάχυνσης σε νεοφυείς επιχειρήσεις και ΜΜΕ υψηλού δυναμικού ώστε να επιτύχουν ρηξικέλευθες καινοτομίες στο πλαίσιο της πράσινης συμφωνίας, οι οποίες μπορούν να κλιμακωθούν ταχέως στις παγκόσμιες αγορές.

Οι συμβατικές προσεγγίσεις δεν θα είναι επαρκείς. Δίνοντας έμφαση στον πειραματισμό και τον συντονισμό μεταξύ τομέων και επιστημονικών κλάδων, το θεματολόγιο της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία θα υιοθετήσει τη συστημική προσέγγιση που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας. Στο πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» θα συμμετέχουν επίσης τοπικές κοινότητες στην προσπάθεια για ένα πιο βιώσιμο μέλλον, σε πρωτοβουλίες που επιδιώκουν να συνδυάσουν την κοινωνική έλξη με την τεχνολογική ώθηση.

Στον πυρήνα της καινοτομίας που βασίζεται στα δεδομένα βρίσκονται προσβάσιμα και διαλειτουργικά δεδομένα. Τα εν λόγω δεδομένα, σε συνδυασμό με τις ψηφιακές υποδομές (π.χ. υπερυπολογιστές, υπολογιστικό νέφος, υπερταχεία δίκτυα) και λύσεις τεχνητής νοημοσύνης, διευκολύνουν τις τεκμηριωμένες αποφάσεις και επεκτείνουν την ικανότητα κατανόησης και αντιμετώπισης περιβαλλοντικών προκλήσεων. Η Επιτροπή θα στηρίξει τις εργασίες για την αξιοποίηση όλων των οφελών του ψηφιακού μετασχηματισμού για τη στήριξη της οικολογικής μετάβασης. Η ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ να προβλέπει και να διαχειρίζεται περιβαλλοντικές καταστροφές θα αποτελέσει άμεση προτεραιότητα. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα φέρει σε επαφή την ευρωπαϊκή επιστημονική και βιομηχανική αριστεία προκειμένου να αναπτυχθεί ένα πολύ υψηλής ακρίβειας ψηφιακό μοντέλο της Γης.

2.2.4. Ενεργοποίηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης

Τα σχολεία, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τα πανεπιστήμια βρίσκονται σε ευνοϊκή θέση για να συμμετέχουν με τους μαθητές, τους γονείς και την ευρύτερη κοινότητα στις αλλαγές που απαιτούνται για μια επιτυχή μετάβαση. Η Επιτροπή θα προετοιμάσει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων που θα συμβάλει στην ανάπτυξη και την αξιολόγηση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των συμπεριφορών όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Θα παρέχει επίσης υποστηρικτικό υλικό και θα διευκολύνει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών στα δίκτυα της ΕΕ σχετικά με προγράμματα κατάρτισης εκπαιδευτικών.

Η Επιτροπή εργάζεται για την παροχή στα κράτη μέλη νέων χρηματοδοτικών πόρων προκειμένου να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των σχολικών κτιρίων και λειτουργιών. Η Επιτροπή έχει ενισχύσει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και έχει δημιουργήσει ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ των διαρθρωτικών ταμείων και των νέων χρηματοδοτικών μέσων με στόχο την μόχλευση επενδύσεων ύψους 3 δισ. ευρώ στις σχολικές υποδομές κατά το 2020.

Για να αξιοποιηθούν τα οφέλη της οικολογικής μετάβασης είναι αναγκαία η προορατική επανεκπαίδευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων. Το προτεινόμενο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο βοηθώντας το εργατικό δυναμικό της Ευρώπης να αποκτήσει τις δεξιότητες που χρειάζεται για τη μετάβαση από παρακμάζοντες τομείς σε αναπτυσσόμενους τομείς και για την προσαρμογή σε νέες διαδικασίες. Το θεματολόγιο δεξιοτήτων και οι εγγυήσεις για τη νεολαία θα επικαιροποιηθούν ώστε να ενισχυθεί η απασχολησιμότητα στην πράσινη οικονομία.

2.2.5. Πράσινος όρκος: «Μη βλάπτειν»

Όλες οι δράσεις και οι πολιτικές της ΕΕ θα πρέπει να συντονιστούν για να βοηθήσουν την ΕΕ στην επίτευξη μιας επιτυχούς και δίκαιης μετάβασης προς ένα βιώσιμο μέλλον. Τα εργαλεία της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας παρέχουν μια στέρεη βάση για τον σκοπό αυτό. Με βάση δημόσιες διαβουλεύσεις, τον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων, και με αναλύσεις του τρόπου με τον οποίο επηρεάζονται οι ΜΜΕ και προωθείται ή παρακωλύεται η καινοτομία, οι εκτιμήσεις επιπτώσεων συμβάλλουν στη διαμόρφωση αποτελεσματικών πολιτικών επιλογών με το ελάχιστο κόστος, σύμφωνα με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας. Οι αξιολογήσεις αξιολογούν επίσης συστηματικά τη συνοχή μεταξύ της ισχύουσας νομοθεσίας και των νέων προτεραιοτήτων.

Για να στηρίξει το έργο της για τον εντοπισμό και την αποκατάσταση ασυνεπειών στην ισχύουσα νομοθεσία, **η Επιτροπή καλεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να χρησιμοποιούν τις διαθέσιμες πλατφόρμες²⁹ για την απλούστευση της νομοθεσίας και τον εντοπισμό προβληματικών περιπτώσεων.** Η Επιτροπή θα εξετάσει τις υποδείξεις αυτές κατά την προετοιμασία των αξιολογήσεων, των εκτιμήσεων επιπτώσεων και των νομοθετικών προτάσεων για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

Επιπλέον, με βάση τα αποτελέσματα του πρόσφατου απολογισμού της όσον αφορά την πολιτική για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η Επιτροπή θα **βελτιώσει τον τρόπο με τον**

²⁹ Ιστότοπος «Πείτε την άποψή σας - Μείωση του φόρτου» : <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/lighten-load>

οποίο οι κατευθυντήριες γραμμές της για τη βελτίωση της νομοθεσίας και τα εργαλεία υποστήριξης αντιμετωπίζουν τα ζητήματα βιωσιμότητας και καινοτομίας. Στόχος είναι να εξασφαλιστεί ότι όλες οι πρωτοβουλίες της Πράσινης Συμφωνίας επιτυγχάνουν τους στόχους τους με τον πιο αποτελεσματικό και λιγότερο επαχθή τρόπο και ότι όλες οι άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ τηρούν έναν «πράσινο» όρκο σχετικά με το «μη βλάπτειν». Για τον σκοπό αυτό, η αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει όλες τις νομοθετικές προτάσεις και τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις θα περιλαμβάνει ειδική ενότητα στην οποία θα επεξηγείται ο τρόπος με τον οποίο κάθε πρωτοβουλία τηρεί την αρχή αυτή.

3. Η ΕΕ ΩΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΗΓΕΤΗΣ

Οι παγκόσμιες προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος απαιτούν παγκόσμια αντίδραση. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να προωθεί και να εφαρμόζει φιλόδοξες πολιτικές για το περιβάλλον, το κλίμα και την ενέργεια σε ολόκληρο τον κόσμο. Θα αναπτύξει μια πιο ισχυρή «διπλωματία για πράσινη συμφωνία» εστιασμένη στο να πείσει και να στηρίξει άλλους να αναλάβουν το μερίδιο που τους αναλογεί στην προώθηση μιας πιο βιώσιμης ανάπτυξης. Η ΕΕ, αποτελώντας αξιόπιστο παράδειγμα και δίνοντας συνέχεια μέσω της διπλωματίας, της εμπορικής πολιτικής, της στήριξης της ανάπτυξης και άλλων εξωτερικών πολιτικών, μπορεί να καταστεί αποτελεσματικός υποστηρικτής. Η Επιτροπή και ο Ύπατος Εκπρόσωπος θα συνεργαστούν στενά με τα κράτη μέλη για την κινητοποίηση όλων των διπλωματικών διαύλων, τόσο διμερών όσο και πολυμερών, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Εθνών, της G7, της G20, του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και άλλων σχετικών διεθνών φόρουμ.

Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει ότι η συμφωνία του Παρισιού παραμένει το απαραίτητο πολυμερές πλαίσιο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Καθώς το μερίδιο της ΕΕ στις παγκόσμιες εκπομπές μειώνεται, η ανάληψη παρόμοιας δράσης και η καταβολή αυξημένων προσπαθειών από άλλες περιοχές του κόσμου θα είναι καθοριστικής σημασίας για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας κλιματικής πρόκλησης με ουσιαστικό τρόπο. Η συζήτηση σχετικά με τις φιλοδοξίες για το κλίμα θα ενταθεί κατά τους προσεχείς μήνες, σύμφωνα με τις διατάξεις της συμφωνίας του Παρισιού για τακτική ανασκόπηση και επικαιροποιήσεις. Η διάσκεψη των μερών στη Γλασκόβη το 2020 θα αποτελέσει σημαντικό ορόσημο πριν από την παγκόσμια αποτίμηση το 2023. Κατά τη διάσκεψη αυτή θα αξιολογηθεί η πρόοδος προς την επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων. Με βάση την τρέχουσα κατάσταση, είναι σαφές ότι το επίπεδο των παγκόσμιων φιλοδοξιών είναι ανεπαρκές³⁰. Η ΕΕ θα συνεργαστεί εντατικότερα με όλους τους εταίρους ώστε να αυξηθεί η συλλογική προσπάθεια και για να τους βοηθήσει να αναθεωρήσουν και να εφαρμόσουν τις εθνικά καθορισμένες συνεισφορές τους και να χαράξουν φιλόδοξες μακροπρόθεσμες στρατηγικές. Αυτό θα βασιστεί στην αυξημένη φιλοδοξία της ΕΕ όπως περιγράφεται στο τμήμα 2.

Παράλληλα, η ΕΕ θα εντείνει τη διμερή συνεργασία με χώρες εταίρους και, όπου είναι αναγκαίο, θα θεσπίσει καινοτόμες μορφές συνεργασίας. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται με τις οικονομίες της G20 που ευθύνονται για το 80 % των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η ενίσχυση της έντασης της δράσης των διεθνών εταίρων για το κλίμα απαιτεί ειδικά προσαρμοσμένες γεωγραφικές στρατηγικές που να αντανakλούν διαφορετικά πλαίσια και τοπικές ανάγκες, για παράδειγμα, για τους σημερινούς και τους μελλοντικούς μείζονες παραγωγούς

³⁰ Έκθεση των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον σχετικά με το χάσμα των εκπομπών, του 2019

εκπομπών, για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, καθώς και για τα αναπτυσσόμενα μικρά νησιωτικά κράτη. **Η ΕΕ συνεργάζεται επίσης με παγκόσμιους εταίρους για την ανάπτυξη διεθνών αγορών άνθρακα** ως βασικού εργαλείου για τη δημιουργία οικονομικών κινήτρων για τη δράση για το κλίμα.

Η ΕΕ θα δώσει έμφαση στη στήριξη των άμεσων γειτόνων της. Η οικολογική μετάβαση για την Ευρώπη μπορεί να είναι πλήρως αποτελεσματική μόνο εάν και η άμεση γειτονία της ΕΕ αναλάβει αποτελεσματική δράση. Έχουν δρομολογηθεί εργασίες για μια Πράσινη Ατζέντα για τα Δυτικά Βαλκάνια. Η Επιτροπή και ο Υπάτος Εκπρόσωπος σχεδιάζουν επίσης μια σειρά ισχυρών εταιρικών σχέσεων στον τομέα του περιβάλλοντος, της ενέργειας και του κλίματος με τις νότιες γειτονικές χώρες και στο πλαίσιο της Ανατολικής Εταιρικής Σχέσης.

Οι σύνοδοι κορυφής ΕΕ-Κίνας το 2020 στο Πεκίνο και τη Λειψία θα αποτελέσουν ευκαιρία για την ενίσχυση της εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και της Κίνας για θέματα που αφορούν το κλίμα και το περιβάλλον, ιδίως πριν από τη **διάσκεψη της Κουνμίνγκ για τη βιοποικιλότητα** και τη διάσκεψη των μερών στη Γλασκόβη.

Ομοίως, η επικείμενη ολοκληρωμένη στρατηγική με την Αφρική και η σύνοδος κορυφής του 2020 μεταξύ της Αφρικανικής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να καταστήσουν τα θέματα που αφορούν το κλίμα και το περιβάλλον βασικούς άξονες στις σχέσεις μεταξύ των δύο ηπείρων. Ειδικότερα, η συμμαχία Αφρικής-Ευρώπης για βιώσιμες επενδύσεις και θέσεις εργασίας θα επιδιώξει να ελευθερώσει το δυναμικό της Αφρικής ώστε να σημειώσει ταχεία πρόοδο προς μια πράσινη και κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων βιώσιμων συστημάτων ενέργειας και τροφίμων και έξυπνων πόλεων. Η ΕΕ θα ενισχύσει τη συνεργασία της με την Αφρική για την ευρύτερη διάδοση της βιώσιμης και καθαρής ενέργειας και την εμπορία της. Η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και η ενεργειακή απόδοση, για παράδειγμα για καθαρές μαγειρικές λύσεις, είναι καίριας σημασίας για την κάλυψη του χάσματος όσον αφορά την πρόσβαση στην ενέργεια στην Αφρική, επιτυγχάνοντας παράλληλα την απαιτούμενη μείωση του CO₂. Η ΕΕ θα δρομολογήσει μια πρωτοβουλία «NaturAfrica» για την αντιμετώπιση της απώλειας βιοποικιλότητας μέσω της δημιουργίας δικτύου προστατευόμενων περιοχών για την προστασία της άγριας ζωής και την παροχή ευκαιριών σε πράσινους τομείς στους τοπικούς πληθυσμούς.

Γενικότερα, **η ΕΕ θα χρησιμοποιήσει τα διπλωματικά και χρηματοδοτικά της εργαλεία για να εξασφαλίσει ότι οι πράσινες συμμαχίες αποτελούν μέρος των σχέσεων της με άλλες χώρες εταίρους και περιοχές**, ιδίως στη Λατινική Αμερική, την Καραϊβική, την Ασία και τον Ειρηνικό.

Η ΕΕ θα πρέπει επίσης να ενισχύσει τις τρέχουσες πρωτοβουλίες και να συνεργαστεί με τρίτες χώρες σε οριζόντια θέματα που αφορούν το κλίμα και το περιβάλλον. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παύση των παγκόσμιων επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της G20, τη σταδιακή κατάργηση της χρηματοδότησης των υποδομών ορυκτών καυσίμων από πολυμερείς οργανισμούς, την ενίσχυση της βιώσιμης χρηματοδότησης, τη σταδιακή κατάργηση όλων των νέων κατασκευών μονάδων παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα και την ανάληψη δράσης για τη μείωση των εκπομπών μεθανίου.

Η ΕΕ αναγνωρίζει επίσης ότι οι παγκόσμιες κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις αποτελούν σημαντικό πολλαπλασιαστή απειλών και πηγή αστάθειας. Η οικολογική μετάβαση θα αναμορφώσει τα γεωπολιτικά δεδομένα,

συμπεριλαμβανομένων των παγκόσμιων οικονομικών και εμπορικών συμφερόντων και των συμφερόντων στον τομέα της ασφάλειας. Αυτό θα δημιουργήσει προκλήσεις για ορισμένα κράτη και κοινωνίες. Η ΕΕ θα συνεργαστεί με όλους τους εταίρους για την αύξηση της κλιματικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας, ώστε να μην καταστούν οι προκλήσεις αυτές πηγή συγκρούσεων, επισιτιστικής ανασφάλειας, μετατόπισης πληθυσμών και αναγκαστικής μετανάστευσης, και για να στηριχθεί η δίκαιη μετάβαση σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι επιπτώσεις της πολιτικής για το κλίμα θα πρέπει να αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα της σκέψης και της δράσης της ΕΕ σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας.

Η εμπορική πολιτική μπορεί να στηρίξει την οικολογική μετάβαση της ΕΕ. Η πολιτική αυτή χρησιμεύει ως πλατφόρμα για τη συνεργασία με τους εμπορικούς εταίρους σε θέματα δράσης για το κλίμα και το περιβάλλον. Στις εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ ενισχύονται συνεχώς οι δεσμεύσεις για τη βιωσιμότητα, ιδίως όσον αφορά την ενίσχυση της δράσης κατά της κλιματικής αλλαγής. Η Επιτροπή έχει επίσης εντείνει τις προσπάθειές της για την εφαρμογή και την επιβολή των δεσμεύσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη που περιέχονται στις εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ, και οι προσπάθειες αυτές θα ενισχυθούν περαιτέρω με τον διορισμό ενός επικεφαλής για την επιβολή των εμπορικών συμφωνιών. Ειδικότερα όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, σε όλες τις πιο πρόσφατες συμφωνίες της ΕΕ περιλαμβάνεται δέσμευση των μερών να επικυρώσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τη συμφωνία του Παρισιού. Η Επιτροπή θα προτείνει να καταστεί η τήρηση της συμφωνίας του Παρισιού ουσιαστικό στοιχείο όλων των μελλοντικών συνολικών εμπορικών συμφωνιών. Η εμπορική πολιτική της ΕΕ διευκολύνει το εμπόριο και τις επενδύσεις σε πράσινα αγαθά και υπηρεσίες και προωθεί τις φιλικές προς το κλίμα δημόσιες προμήθειες. Η εμπορική πολιτική πρέπει επίσης να εξασφαλίζει ανόθευτο, δίκαιο εμπόριο και επενδύσεις σε πρώτες ύλες που χρειάζεται η οικονομία της ΕΕ για την πράσινη μετάβαση. Μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση επιβλαβών πρακτικών όπως η παράνομη υλοτομία, να ενισχύσει τη ρυθμιστική συνεργασία με στόχο την προώθηση των προτύπων της ΕΕ και την άρση των μη δασμολογικών φραγμών στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Όλες οι χημικές ουσίες, τα υλικά, τα τρόφιμα και άλλα προϊόντα που διατίθενται στην ευρωπαϊκή αγορά πρέπει να συμμορφώνονται πλήρως με τους σχετικούς κανονισμούς και πρότυπα της ΕΕ. Η ΕΕ θα πρέπει να χρησιμοποιήσει την εμπειρογνώση της στον τομέα της «πράσινης» νομοθεσίας για να ενθαρρύνει τους εταίρους να καταρτίσουν παρόμοιους κανόνες εξίσου φιλόδοξους με τους κανόνες της ΕΕ, διευκολύνοντας έτσι το εμπόριο και ενισχύοντας την προστασία του περιβάλλοντος και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής στις χώρες αυτές.

Ως η μεγαλύτερη ενιαία αγορά στον κόσμο, η ΕΕ μπορεί να θεσπίσει πρότυπα που θα εφαρμόζονται στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να επεξεργάζεται νέα πρότυπα για τη βιώσιμη ανάπτυξη και να χρησιμοποιεί το οικονομικό της βάρος για να διαμορφώνει διεθνή πρότυπα σύμφωνα με τις περιβαλλοντικές και κλιματικές φιλοδοξίες της ΕΕ. Θα εργαστεί για τη διευκόλυνση του εμπορίου περιβαλλοντικών αγαθών και υπηρεσιών, σε διμερή και πολυμερή φόρουμ, και για τη στήριξη ανοικτών και ελκυστικών ενωσιακών και παγκόσμιων αγορών για βιώσιμα προϊόντα. Θα συνεργαστεί με παγκόσμιους εταίρους για να διασφαλίσει την ασφάλεια των πόρων της ΕΕ και την αξιόπιστη πρόσβαση σε στρατηγικές πρώτες ύλες.

Η πολιτική της ΕΕ για τη διεθνή συνεργασία και την εταιρική σχέση θα πρέπει να συνεχίσει να συμβάλλει στη διοχέτευση τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών κεφαλαίων στην επίτευξη της μετάβασης. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της παραμένουν οι

μεγαλύτεροι χορηγοί αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο και παρέχουν πάνω από το 40 % της παγκόσμιας χρηματοδότησης από δημόσιους πόρους για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Δεδομένου ότι δεν επαρκούν τα δημόσια κονδύλια, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα συντονίσουν τη στήριξή τους για την ανάπτυξη συνεργασίας με τους εταίρους με στόχο τη γεφύρωση του χρηματοδοτικού κενού μέσω της κινητοποίησης ιδιωτικών κεφαλαίων. Η πρόταση της Επιτροπής για τον Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας προτείνει ως στόχο την κατανομή του 25 % του προϋπολογισμού του σε στόχους που σχετίζονται με το κλίμα. Η Επιτροπή θα στηρίζει επίσης την αναληφθείσα δέσμευση μέσω εθνικών δημόσιων χρηματοδοτικών πόρων για τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος και την εξασφάλιση συνεισφορών από τον ιδιωτικό τομέα. Οι εργασίες αυτές θα πρέπει να συνοδεύονται από ευκαιρίες για εξάλειψη του επενδυτικού κινδύνου στη βιώσιμη ανάπτυξη μέσω εργαλείων όπως οι εγγυήσεις χρηματοδότησης και η μεικτή χρηματοδότηση.

Εξάλλου, για να κινητοποιήσει διεθνείς επενδυτές, η ΕΕ θα εξακολουθήσει να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των προσπαθειών για τη δημιουργία ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος που θα στηρίζει τη βιώσιμη παγκόσμια ανάπτυξη. Η ΕΕ θα αξιοποιήσει τη διεθνή πλατφόρμα για τη βιώσιμη χρηματοδότηση, η οποία συστάθηκε πρόσφατα για να συντονίζει τις προσπάθειες για περιβαλλοντικά βιώσιμες χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες, όπως είναι οι ταξινομίες, οι γνωστοποιήσεις, τα πρότυπα και τα σήματα. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει επίσης τις συζητήσεις σε άλλα διεθνή φόρουμ, ιδίως δε στις G7 και G20.

4. ΏΡΑ ΓΙΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΔΡΑΣΗ: ΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Η συμμετοχή και η δέσμευση του κοινού και όλων των ενδιαφερόμενων μερών έχει ζωτική σημασία για την επιτυχία της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Τα πρόσφατα πολιτικά γεγονότα καταδεικνύουν ότι οι ρηξικέλευθες πολιτικές παράγουν αποτελέσματα μόνο όταν οι πολίτες συμμετέχουν πλήρως στον σχεδιασμό τους. Οι πολίτες ανησυχούν για την απασχόληση, τη θέρμανση των σπιτιών τους και την κάλυψη των καθημερινών τους αναγκών, και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα πρέπει να συνεργαστούν μαζί τους για την επιτυχία της πράσινης συμφωνίας και την υλοποίηση μακροχρόνιων αλλαγών. Οι πολίτες είναι και θα πρέπει να παραμείνουν κινητήρια δύναμη της μετάβασης.

Η Επιτροπή θα δρομολογήσει ένα ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα έως τον Μάρτιο του 2020 και θα εστιάσει σε τρεις τρόπους συνεργασίας με το κοινό όσον αφορά τη δράση για το κλίμα. Πρώτον, θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και την έμπνευση, και θα προωθήσει την κατανόηση του κοινού για την απειλή και την πρόκληση που συνιστούν η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, καθώς και για τον τρόπο αντιμετώπισής τους. Στο πλαίσιο αυτό θα χρησιμοποιήσει πολλαπλούς διαύλους και εργαλεία, συμπεριλαμβανομένων εκδηλώσεων στα κράτη μέλη, με βάση το μοντέλο των εν εξελίξει διαλόγων της Επιτροπής με τους πολίτες. Δεύτερον, θα πρέπει να υπάρχουν πραγματικοί και εικονικοί χώροι στους οποίους οι πολίτες να εκφράζουν τις ιδέες τους και τη δημιουργικότητά τους και να συνεργάζονται σε φιλόδοξες δράσεις, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Οι συμμετέχοντες θα ενθαρρύνονται να αναλαμβάνουν δεσμεύσεις για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων στο πλαίσιο της δράσης για το κλίμα. Τρίτον, η Επιτροπή θα εργαστεί για την ανάπτυξη ικανοτήτων που στοχεύουν στη διευκόλυνση τοπικών πρωτοβουλιών για την κλιματική αλλαγή και την προστασία του περιβάλλοντος. Οι πληροφορίες, η καθοδήγηση και οι εκπαιδευτικοί κύκλοι μαθημάτων θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών. Η Επιτροπή θα διασφαλίσει για την οικολογική μετάβαση εξέχουσα θέση στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης.

Το σύμφωνο για το κλίμα θα βασίζεται στις εν εξελίξει σειρές διαλόγων της Επιτροπής με τους πολίτες και στις συνελεύσεις πολιτών σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και στον ρόλο των επιτροπών κοινωνικού διαλόγου. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παράγει έργο για την ενδυνάμωση των περιφερειακών και τοπικών κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών κοινοτήτων. Η αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής θα ενισχυθεί και η προτεινόμενη Ευρωπαϊκή Αστική Πρωτοβουλία θα συνδράμει τις πόλεις προκειμένου να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ευκαιρίες για την ανάπτυξη βιώσιμων στρατηγικών αστικής ανάπτυξης. Το Σύμφωνο των Δημάρχων της ΕΕ θα εξακολουθήσει να αποτελεί κεντρική δύναμη. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με το εν λόγω Σύμφωνο και θα συνεχίσει να παρέχει βοήθεια στις πόλεις και τις περιφέρειες που επιθυμούν να αναλάβουν φιλόδοξες δεσμεύσεις όσον αφορά τις πολιτικές για το κλίμα και την ενέργεια. Το Σύμφωνο θα παραμείνει μια βασική πλατφόρμα για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης της αλλαγής σε τοπικό επίπεδο.

Η Επιτροπή επιθυμεί επίσης να μειώσει τον περιβαλλοντικό της αντίκτυπο ως θεσμικό όργανο και ως εργοδότης. Το 2020 θα παρουσιάσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης που θα αποσκοπεί στην υλοποίηση από την ίδια των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας και στο να καταστεί κλιματικά ουδέτερη έως το 2030. Η Επιτροπή καλεί όλα τα άλλα θεσμικά και λοιπά όργανα, οργανισμούς και υπηρεσίες της ΕΕ να συνεργαστούν μαζί της και να προτείνουν παρόμοια φιλόδοξα μέτρα.

Εκτός από το σύμφωνο για το κλίμα, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εργαστούν για να διασφαλίσουν ότι όλα τα διαθέσιμα εργαλεία σχεδιασμού για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία χρησιμοποιούνται συνεκτικά. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα και τα προτεινόμενα εθνικά στρατηγικά σχέδια για την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής. Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε να είναι κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό και τα κράτη μέλη να τα εφαρμόζουν αποτελεσματικά, ενώ θα χρησιμοποιήσει, κατά περίπτωση, εργαλεία όπως το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο.

Τα ευρωπαϊκά ταμεία, μεταξύ άλλων και στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, θα βοηθήσουν τις αγροτικές περιοχές να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας και της βιοοικονομίας. Τούτο θα αντικατοπτρίζεται στο μακροπρόθεσμο όραμά της Επιτροπής για τις αγροτικές περιοχές. Η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στον ρόλο των εξόχως απόκεντρων περιοχών στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, λαμβάνοντας υπόψη την ευπάθειά τους στην κλιματική αλλαγή και τις φυσικές καταστροφές, καθώς και τα μοναδικά πλεονεκτήματά τους: τη βιοποικιλότητα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις εργασίες της πρωτοβουλίας «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ» προκειμένου να αναπτύξει ένα μακροπρόθεσμο πλαίσιο για την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας σε όλα τα νησιά της ΕΕ.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να διασφαλίζουν την επιβολή και την αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών και της νομοθεσίας. Η επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής θα διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στη χαρτογράφηση της κατάστασης σε κάθε κράτος μέλος. Η Επιτροπή θα παρουσιάσει επίσης ένα νέο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, το οποίο θα συμπληρώνει την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και θα περιλαμβάνει έναν νέο μηχανισμό παρακολούθησης που θα διασφαλίζει ότι η Ευρώπη παραμένει σε καλό δρόμο για την υλοποίηση των περιβαλλοντικών στόχων της. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει επίσης έναν πίνακα εργαλείων για την παρακολούθηση της προόδου σε σχέση με όλους τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο αναθεώρησης του κανονισμού Aarhus για να βελτιωθεί η **πρόσβαση σε διοικητικό και δικαστικό έλεγχο, σε επίπεδο ΕΕ, των πολιτών και των ΜΚΟ που εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με τη νομιμότητα αποφάσεων που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον**. Η Επιτροπή θα αναλάβει επίσης δράση για να βελτιώσει την πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων σε όλα τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή θα προωθήσει επίσης τη δράση της ΕΕ, των κρατών μελών της και της διεθνούς κοινότητας για την ενίσχυση των προσπάθειών κατά του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία εγκαινιάζει μια νέα αναπτυξιακή στρατηγική για την ΕΕ. Στηρίζει τη μετάβαση της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που ανταποκρίνεται στις προκλήσεις που θέτει η κλιματική αλλαγή και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, βελτιώνοντας την ποιότητα της ζωής των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να εγκρίνουν την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και να προσδώσουν απόλυτη βαρύτητα στα μέτρα που περιέχει.